

mieli

MIELI Suomen Mielenterveys ry

Toimintakatsaus 2022

Ehdotus liittohallitukselle 31.3.2023

Sisälly

MIELI Suomen Mielenterveys ry:n strategia 2020-2025	4
Toimintaympäristön kuvaus	4
Visio Suomesta 2025	4
Perustehtävä	4
Strategiset tavoitteet.....	4
Arvot	5
Inhimillisuus	5
Osallisuus.....	5
Uudistajuus.....	5
Luotettavuus.....	5
Turvallisuus.....	5
1. MIELI SUOMEN MIELENTERVEYS RY KANSALAI- JA KANSANTERVEYSJÄRJESTÖNÄ	6
2. KANSALAISTOIMINNAN VAHVISTAMINEN	7
Hankkeet.....	9
Ympäristöahdistuksen mieli -hanke (2020–2022, STEA).....	9
Liikkuva mieli ikääntyessä- hanke 5/2019-4/2022 (OKM).....	9
3. KRIISEISSÄ JA VAIKEISSA ELÄMÄNTILANTEISSA AUTTAMINEN	10
Kriisityön valtakunnallinen koordinaatio.....	10
Verkkokriisityön koordinaatio ja Tukinet-alusta	11
Valtakunnallinen Kriisipuhelin.....	12
SOS-Kriisikeskus.....	12
Itsemurhien ehkäisy	14
4. LAPSET, NUORET JA PERHEET	15
Varhaiskasvatus ja koulut	16
Nuorisotyö ja harrastustoiminta	17
Perheet ja vanhemmuus	18
5. AIKUISTEN JA TYÖELÄMÄN MIELENTERVEYSTYÖ.....	19
Aikuisten mielenterveystyö.....	19
Työelämän mielenterveyden edistäminen.....	21
Perhe- ja psykoterapian asiantuntemukseen pohjautuvat koulutukset	22
Hyvän mielen kunta -hanke (2021-2023).....	23
6. VAIKUTTAMISTYÖ JA KEHITTÄMINEN	23
Kansainvälinen yhteistyö.....	25
7. VIESTINTÄ JA VARAINHANKINTA	26
Viestintä.....	26

Varainhankinta ja kampanjointi	27
8. SEKASIN KOLLEKTIIVI	27
9. RIKOSUHRIPÄIVYSTYS	28
Rikosuhripäivystyksen valtakunnallinen koordinaatio	28
Rikosuhripäivystyksen Etelä-Suomen aluetoimisto.....	28
10. LAPINLAHTI	29
11. HALLINTO JA HENKILÖSTÖ.....	29
12. TALOUS	31
Näkymät tuleville vuosille	31

MIELI Suomen Mielen terveys ry:n strategia 2020-2025¹

Toimintaympäristön kuvaus

Suomessa elää maailman onnellisin kansa.² Hyvinvointimme taustatekijöihin kuuluvat esimerkiksi luonto, yhteiskunnallinen vakaus ja verrattain vähäinen eriarvoisuus. Hyvinvoinnista, myös mielen hyvinvoinnista, huolehtiminen kiinnostaa. Suhtautuminen mielen terveyden häiriöihin on arkipäiväistänyt.

Samaan aikaan masennus on yksi kansansairauksistamme. Hyvinvointia heikentävää kuormitusta koetaan kaikissa väestöryhmissä, ja aivan erityisesti nuorissa ikäryhmissä. Mielen terveyden häiriöt ovat suurin työelämästä syrjäyttävä sairausryhmä ja mielen terveyspalveluiden saavutettavuus on heikko. Syntyvyys on laskussa, väestö ikääntyy ja moni kärsii yksinäisyydestä. Yhteiskunnallinen vastakkainasettelu on lisääntymässä, mikä osaltaan rapauttaa luottamusta ja turvallisuudentunnetta.

Ilmastokriisi, koronapandemia sekä teknologian ja työelämän muutokset haastavat koko yhteiskunnan, yhteisöjen ja yksilöiden resilienssiä. Länsimainen elämäntapa - esimerkiksi suhde materiaan ja luontoon - on monella tavoin muuttamassa. Yhteiskunta monikulttuuristuu. Arvokeskustelu on vahvistumassa ja hyvinvointitalousajattelu nousemassa osaksi talouskeskustelua. Puhutaan totuuden jälkeisestä ajasta, jossa populismi rapauttaa myös päätöksenteon tietoperustaisuutta.

Suomalainen kansalaisyhteiskunta on edelleen elinvoimainen, mutta sen tulevisissa toimintaedellytyksissä on epävarmuutta. Perinteisen järjestötoiminnan rinnalle on kehittynyt kansalaisverkostojen ja yksilötason aktiivisuutta.

Visio Suomesta 2025

Suomi on mielen terveyden edistämisen edelläkävijä, joka luo edellytykset psyykkiselle, fyysiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille, ja vähentää eriarvoisuutta.

Suomessa voidaan hyvin.

Perustehtävä

MIELI ry vahvistaa kaikkien Suomessa asuvien mielen hyvinvointia ja tukee haavoittavassa elämäntilanteessa olevia. Järjestö edistää mielen terveyttä elämäntilanteen kaikissa vaiheissa sekä ehkäisee mielen terveyden ongelmia ja itsemurhia.

MIELI ry rakentaa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, edistää yhdenvertaisuutta, vahvistaa välittämisen kultuuria ja tarjoaa tukea elämän kriiseissä.

Strategiset tavoitteet

MIELI ry:n haluaa olla

- Johtava mielen terveyden edistämisen vaikuttaja ja kumppani
- Tunnettu ja helposti lähestyttävä tuen tarjoaja
- Vaikuttavien innovaatioiden lähde
- Elinvoimaisen vapaaehtoistoiminnan mahdollistaja
- Hyvä ja vakaa työyhteisö

¹ Hyväksytty liittokokouksessa 30.8.2019

² Kts. esim. YK:n onnellisuusraportti 2019

Arvot

Inhimillisuus

Puolustamme oikeudenmukaisuutta, kunnioitamme moninaisuutta ja kohtaamme jokaisen arvostavasti, kuljemme rinnalla elämän kriiseissä.

Osallisuus

Edistämme mukanaoloa, yhteisöllisyyttä ja vapaaehtoistoiminnan elinvoimaisuutta.

Uudistajuus

Tunnistamme yhteiskunnallisia muutoksia, olemme rohkeita tarttumaan mahdollisuuksiin ja kehittämään omaa ydintoimintaamme. Opimme omista virheistämme ja uskallamme myös luopua.

Luotettavuus

Perustamme työmme asiantuntemukseen, avoimuuteen, tutkittuun tietoon ja arjen kokemukseen.

Turvallisuus

Vahvistamme pärjäämistä ja toivoa muuttuvassa maailmassa, edistämme vuoropuhelua ja rakennamme yhteistyötä.

1. MIELI SUOMEN MIELENTERVEYS RY KANSALAIK- JA KANSAN-TERVEYSJÄRJESTÖNÄ

Vuonna 1897 perustettu MIELI ry on yksi maailman vanhimpia mielenterveysalan kansalaisjärjestöjä. Järjestön tehtävänä on edistää Suomessa asuvien mielenterveyttä ja ehkäistä mielenterveyden ongelmia. Keskeistä toiminnassa ovat eri alojen ammattilaisille ja yksityisille kansalaisille suunnatut voimavaralähtöiset koulutukset, menetelmät ja materiaalit, kriisiauttaminen puhelimesta, verkossa ja kasvokkain sekä itsemurhien ehkäisy. Jäsenkunnan muodostavat 54 paikallisjärjestöä ja 32 yhteisöjäsentä. Lisäksi MIELI ry:llä oli edelleen vajaat 500 ennen vuotta 1994 jäseneksi liittynyttä henkilöjäsentä, joiden siirtymistä perustettuun uuteen henkilöjäsenyhdistykseen valmisteltiin toimintavuoden aikana.

MIELI ry vietti toimintavuonna 125-vuotisjuhlavuottaan, joskin pienimuotoisemmin kuin 120-vuotisjuhlavuotta viisi vuotta aiemmin. Samalla vuoden aikana juhlittiin lasten ja nuorten mielenterveyden edistämisen 20-vuotista matkaa MIELI ry:ssä. Huhtikuussa järjestetty henkilöstön ja läheisimpien sidosryhmien 125-vuotisjuhla ja samana päivänä järjestetyt jäsenyhdistysten kokoontumiset merkitsivät paluuta kasvokkain kohtaamisiin koronavuosien jälkeen. Juhlavuoden lahjana suomalaisille MIELI ry päätti järjestää 125 maksutonta mielenterveyden ensiapu -koulutusta erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville kohderyhmille. Koulutukset toteutettiin yhdessä jäsenyhdistysten kanssa.

Toimintavuosi 2022 oli kasautuvien kansainvälisten kriisien vuosi. Kolmatta vuotta jatkuneen koronapandemian ja ympäristökriisin rinnalle väestön hyvinvointia kuormittavaksi kriisiksi nousi helmikuussa alkanut Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa. Uuteen kriisiin MIELI ry reagoi jälleen nopeasti kouluttamalla omia ja myös muiden järjestöjen vapaaehtoisia sekä avaamalla syyskaudella Ukrainan ja Venäjän kieliset kriisipuhelinlinjat.

Tuen ja avun tarve yhteiskunnassa säilyi edelleen korkealla tasolla. Yhteydenotot valtakunnalliseen kriisipuheluun nousivat ennätystasolle, yli 400 000 puheluun, joista yli 90 000 pystyttiin vastaamaan. Kriisipuheluista lähes joka toiseen vastasi vapaaehtoinen. Myös MIELI ry:n hallinnoiman, järjestöjen yhdessä nuorille tuottaman Sekasin palvelun yhteydenotto- ja vastausmäärät pysyivät korkeina.

Aluevaalivuonna mielenterveys ja etenkin nuorten mielenterveyden ongelmat olivat edelleen huomattavan paljon esillä esimerkiksi mediassa, mutta eivät niinkään päätöksenteossa. MIELI ry käynnisti osana eduskuntavaali- ja hallitusohjelmataavoitevalmisteluaan nuorten hyvinvointiohjelman valmistelun. Verkostoille lähetettyyn kutsuun tarttui yli 140 organisaatiota. Yhteisen valmistelun tuloksena syntyi yli 70 toimenpiteen ohjelma tarjottavaksi päätöksentekijöille nuorten mielenterveyskriisin ratkaisemiseen.

Mielenterveystoimijoiden verkoston, Mielenterveyspoolin, yhteinen vaikuttamistyö jatkui MIELI ry:n rahoituksella poolin jäätyä hankerahoituksen päätyttyä vuodeksi ilman julkista rahoitusta. Mielenterveyspooli ja MIELI ry kampanjoivat vuoden aikana sen puolesta, että terapiatakuu olisi sisällytetty hallituksen esitykseen hoitotakuusta. Tämä ei kuitenkaan toteutunut, vaikka terapiatakuun toteutus samaan aikaan eteni sairaanhoitopiireissä ja kunnissa. Myöskään mielenterveysstrategian toimeenpanossa ei tapahtunut MIELI ry:n toivomaa aktivoitumista; myönteisenä järjestö sai pienet jatkorahoitukset vastuullaan oleviin Hyvän mielen kunta ja Itsemurhien ehkäisy ITRO-hankkeisiin.

Koronakriisin leikattua entisestään Veikkauksen tuottoja keskustelu järjestöjen rahoituksesta tiivistyi ja eduskuntapuolueet sopivat järjestöjen rahoituksen siirtämisestä valtion budjettikehykseen, mikä herätti etenkin sosiaali- ja terveysjärjestöissä huolta järjestöautonomian säilymisestä.

Varainhankinnan kehittämistä jatkettiin suunnitelmallisesti. Kevään Mielinauhakampanjan kumppanina Haloo Helsinki! nosti MIELI ry:n työtä yhä vahvemmin näkyville ja teki järjestöä myös tunnetuksi yritysten

yhteistyökumppanina ja lahjoituskohteena. Varainhankinnan tuotoilla oli suuri merkitys niin lasten ja nuorten mielenterveystyön, kriisityön kuin esimerkiksi työelämätyönkin näkökulmasta.

Varainhankinnan tuottoja ryhdyttiin kanavoimaan myös jäsenjärjestöjen työn tueksi – lisäresurssia suunnattiin toimintavuonna sekä kriisikeskuksille että ilman palkattua henkilöstöä toimiville yhdistyksille, joiden oli mahdollista hakea puolikasta henkilöresurssia vapaaehtoisten koordinointiin. Sisäistä ns. VAHVA-hanketta päätettiin jatkaa keinojen löytämisesti kriisikeskusverkoston toimintakyvyn vahvistamiseen.

Strategian väliarvioinnissa tunnistettiin toimintaympäristössä tapahtuneet merkittävät muutokset ja tehtiin uusia linjauksia MIELI ry:n toiminnan kehittämiseksi. Keskeinen muutostarve nähtiin MIELI ry:n suhteessa palvelujärjestelmään. Strategiassaan MIELI ry oli rajannut toimintansa nimenomaan mielenterveyttä edistävään työhön ja ongelmien ehkäisyyn, mutta palvelujärjestelmän kasautuneet haasteet ja hyvinvointialueiden käynnistyminen haastoivat tätä ajatusta. Palvelujärjestelmärajapintaa oli jo osana perustyötä lähdetty ottamaan haltuun eri osastoilla, mutta syksyllä liittohallitus päätti, että MIELI ry lähtee vahvistamaan omaa asiantuntemustaan mielenterveyspalveluihin ja niiden kehittämiseen liittyvissä kysymyksissä kyetäkseen toimimaan asiantuntijana ja haastajana myös tällä alueella. Strategian muutoksesta käynnistettiin dialogi Mielenterveyden keskusliiton kanssa, jonka rooliin potilasjärjestönä palvelujärjestelmä myös kuuluu.

Vuoden aikana valmisteltiin myös uusi viestintästrategia ja käynnistettiin kriisitoiminnan strategiatyö. Strategiseksi kehittämiskohteeksi nousi yhä vahvemmin ajatus yhtenäisestä MIELI-perheestä, jolla on kyky vastata tuleviin toiminta- ja rahoitusympäristön haasteisiin tiivistyväällä yhteistyöllä, yhtenäisellä tunnistettavalla brändillä ja tehostuvalla yhteisellä vaikuttamistyöllä ja näkyvyydellä.

2. KANSALAISTOIMINNAN VAHVISTAMINEN

Kansalaistoiminnoissa päätavoitteet olivat vetovoimaisen vapaaehtoistoiminnan ja vaikuttamistyön vahvistuminen sekä monikulttuurisuuden lisääntyminen jäsenyhdistyksissä. Vapaaehtoistoiminnan toimintaedellytyksiä parannettiin MIELI ry:n jäsenyhdistyksissä koordinoinnin, ohjauksen, koulutusten ja neuvonnan avulla.

Kasautuvien kriisien vuodet ovat vaatineet paljon MIELI ry:n jäsenyhdistyskentältä. Tuen ja avun tarve on kasvanut ja MIELI-perheen eri toimintamuodoille on yhteiskunnassa paljon kysyntää. Samalla koronakriisin poikkeusolot ja esimerkiksi hyvinvointialuerakenteen muotoutuminen ovat tuottaneet haasteita yhdistyksille. Osin koronan vaikutusten, sukupolvenvaihdoksen ja tauolle jäämisen myötä vapaaehtoisia on jäänyt pois toiminnasta mutta samaan aikaan joukkoon on tullut runsaasti uusia vapaaehtoisia. Jäsenyhdistykseen saatiin monipuolisiin vapaaehtoistehtäviin noin 700 uutta toimijaa, joista tukijoiksi ja kriisiauttajiksi koulutettiin noin 400. Kaikkiaan MIELI-perheen vapaaehtoisten kokonaismäärä lisääntyi sadalla. Kolme yhdistystä poistettiin yhdistysrekisteristä ja kaksi uutta jäsenyhdistystä perustettiin.

Vuoden aikana valmisteltiin historiallista muutosta, jossa MIELI ry:n henkilöjäsenet varustauduttiin siirtämään kesällä perustetun uuden MIELI Henkilöjäsenet ry:n jäseniksi. Taustalla oli havaittu jäsensidoksen puuttuminen niihin edelleen lähes 500 henkilöjäseneen, jotka MIELI ry:llä oli ajalta ennen siirtymistä liittomuotoon vuonna 1994. Henkilöjäsenyhdistyksen kautta haluttiin henkilöjäsenille tarjota jatkossa jäsenviestintää, tapahtumia ja mahdollisuus myös osallistua esimerkiksi MIELI ry:n vaikuttamistyöhön ja varainhankintaan. Henkilöjäsenyhdistyksen valmistelussa päädyttiin myös mahdollistamaan uusien henkilöjäsenten ottaminen mukaan valtakunnalliseen henkilöjäsenyhdistyksen toimintaan.

MIELI henkilöjäsenet ry:n lisäksi perustettiin toinenkin uusi jäsenyhdistys, MIELI Ilman rajoja mielenterveys ry monikulttuurisen toiminnan kehittämisen tueksi. Uusia yhdistyksiä tuettiin toiminnan aloittamisessa ja yhteistyötä ryhdyttiin tiivistämään myös yhteisöjäsenien suuntaan, tavoitteena erityisesti vahvempi vaikuttamisyyhteistyö MIELI ry:n ja sen valtakunnallisten järjestöjäsenien kesken.

Kahdeksan pienen jäsenyhdistyksen resursseja vahvistettiin palkkaamalla niihin lahjoitusvaroin vapaaehtoistyön koordinaattorit, joiden työtä Kansalaistoimintojen osastolta ohjattiin. Muutaman vähäisin resurssein toimivan yhdistyksen kanssa keskusteltiin liittymisestä lähellä olevaan, aktiivisempaan yhdistykseen. Puheenjohtajien verkostotapaamiset Teamsin kautta jatkuivat ja toivat lisäintoa yhdistystoiminnan kehittämiseen. Yhdistyksiä konsultoitii haastavissa tilanteissa ja niille järjestettiin kehittämis- ja strategiatilaisuuksia.

Työntekijöiden yhteistyö jäsenyhdistysten kanssa jatkui tiiviinä. Kaikkiaan toiminta tavoitti yli 3 500 vapaaehtoista ja työntekijää noin viidessäkymmenessä yhdistyksessä. Lähi- ja etäyhteyksin toteutettiin valtakunnallisia vapaaehtoisten tukijoiden ja kriisiauttajien peruskoulutuksia, jatkokoulutuksia ja vapaaehtoiskoordinaattoreiden tietoiskuja, hyvinvointitreeniohjaajien koulutus, Seniorihyvinvointiohjaajien verkostotapaaminen, Kulttuuri mielessä -päivät, uusien toimijoiden perehdytyspäivät ja ryhmänohjauksen perus- ja jatkokoulutukset. Huolituoli-mallin kysynnän lisääntyessä koulutuksia lisättiin ja yli 40 jäsenyhdistyksen vapaaehtoista sai valmiudet tehtävään.

Etäyhteyksin toteutetut tilaisuudet mahdollistivat nopean reagoinnin maailmalla tapahtuviin äkillisiin tilanteisiin, merkittävimpänä niistä luonnollisesti Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa. Järjestettyihin koulutuksiin osallistui lähes 3 000 jäsenyhdistysten toimijaa. Valtakunnallinen, vapaaehtoisvoimin toimiva purkupäivystäjien tiimi tarjosi yli 500 tuntia tukea jäsenyhdistysten Kriisipuhelinpäivystäjille. Vapaaehtoistyön työnohjaaja -koulutuksen näkyvyyttä lisättiin ja suuren hakijamäärän vuoksi uusia Vapaaehtoistyö työnohjauksen valmiudet -koulutuksia käynnistyi peräti kaksi. Kaksivuotinen vapaaehtoistyön työnohjaajakoulutus jatkui.

Yhdistysten toiminnan monikulttuuristumisen tukena toimivat Teams-teemakeskustelut, joihin osallistui 90 henkilöä. Monikulttuuristen TOIVO-ryhmien ohjaajakoulutuksista valmistui yli kaksikymmentä englanninkielistä ohjaajaa. Kohtaa ja tue (KOTU) -koulutuksiin osallistui yli neljäkymmentä jäsenyhdistysten ja sote-alan toimijaa. Yli tuhannen osallistujan Integration 2022 -tapahtumaan tuotettiin sisältöjä ”ilman mielenterveyttä emme voi puhua kotoutumisesta”- teemalla.

Mental Health Art Week (MHAW) – toimintaviikko oli osa 125-vuotisjuhlavuotta Toivo ja Rohkeus -teemalla. Viikko tavoitti yli 5 500 kävijää. Toimintaviikon pääyhteistyökumppani oli Suomen Kuvataidejärjestöjen Liitto ja mukana oli 22 paikallisyhdistystä, 160 vapaaehtoista ja noin sata yhteistyökumppania. Yhdistysten vapaaehtoisten toteuttama Toivoa tanssien- videota on katsottu MIELI ry:n eri kanavissa yhteensä yli 15 000 kertaa. Kahdeksan kymmenestä MHAW:ssa mukana olleista jäsenyhdistyksistä totesi tapahtumien lisänneen paljon ymmärrystä kulttuurin mielenterveysvaikutuksista.

Hyvinvointitoiminnan vahvistamiseksi tarjottiin jäsenyhdistysten toimijoille verkkotilaisuuksia ja koulutuksia. Toiminnallisia, hyvinvointia tukevia ryhmiä yhdistyksissä toteutui kolmannes edellistä vuotta enemmän. Vapaaehtoisten oman hyvinvoinnin vahvistamisen teemalla toteutui lukuisia tietoiskuja ja työpajoja yhteistyökumppaneille. Niiden kautta tavoitettiin yli kolmesataa eri kieli- ja kulttuuritaustaisia.

Lähes 80 jäsenyhdistysten toimijan viestinnän ja markkinoinnin osaamista vahvistettiin someviestinnän ja visuaalisen viestinnän verkkokoulutuksissa sekä valtakunnallisilla viestinnän koulutuspäivillä. Lähes sadan viestijän verkostotapaamisissa jaettiin hyviä käytäntöjä esim. someviestinnästä ja reilut 20 uutta toimijaa perehdytettiin viestintään. Uusien vapaaehtoisten rekrytoinnin tueksi tuotettiin markkinointivinkkejä ja mainospohjia; mieli.fi-sivuston vapaaehtoistoiminnan sivuilla käytiin lähes 30 000 kertaa ja vapaaehtoistoiminnan testin teki lähes 800 henkilöä. Tukea paikallisyhdistysten verkkosivujen ylläpitoon tarjottiin yli 40 yhdistykselle; vuoden aikana paikallisten jäsenyhdistysten verkkosivuilla käytiin n. 550 000

kertaa, joka oli kahdeksan prosenttia edellistä vuotta enemmän. Jäsenyhdistyksistä lähes neljäkymmentä osallistui valtakunnallisten kampanjoiden viestintään hyödyntäen kampanjamateriaalia. Kampanjajulkaisut keräsivät kolmanneksen enemmän näkyvyyttä kuin yhdistysten julkaisut keskimäärin. Maailman mielen terveyspäivän kampanjassa kannustettiin huolten jakamiseen. Kampanjaan osallistuneet jäsenyhdistykset jakoivat kampanjaviestejä, järjestivät tapahtumia sekä tarjosivat lyhytkestoista keskusteluapua 45 Huolituoli-pisteellä.

Yhteiskehittämistä toteutui mm. Kulttuurihyvinvointipoolissa, Maaseudun tukihenkilöverkoston ohjausryhmässä, VAPEPA:n keskustoimikunnassa, SOSTE:n kansalaistoiminnan johtamisen verkostossa sekä MIDAS yhteistyöverkostossa. Työntekijät olivat Mental Health Europe -verkoston Migration Task Force -työryhmässä, VETO -verkostossa, SPR:n järjestöverkostossa ja NNKY:n Kamalat Äidit sekä Yeesi:n Muudi -hankkeen ohjausryhmässä. Kiinnostus mielen terveyden edistämiseen lisäsi mm. MTEA-koulutus- ja luentopyyntöjä muista järjestöistä; näissä tavoitettiin lähes 550 henkilöä.

Hankkeet

Ympäristöahdistuksen mieli -hanke (2020–2022, STEA)

Hanke tarjosi järjestölähtöistä tukea henkilöille, jotka kokivat ahdistusta tai toivottomuutta ympäristön tilasta. Hankkeessa tuotettiin tietoa ympäristöahdistuksen kohtaamisesta sosiaali-, terveys- ja nuorisolan ammattilaisille sekä opettajille- ja kasvattajille ja sen kautta lisättiin yhteiskunnallista keskustelua ympäristökriisin mielen terveysvaikutuksista.

Ympäristöhuolta ja -ahdistusta kokeville toteutui yli 30 työpajaa ja -ryhmää, joihin osallistui noin 660 henkilöä. Noin neljäkymmeneen Ympäristötunteiden äärellä – koulutukseen ja -yleisötilaisuuksiin osallistui yli 1 600 henkilöä. Ympäristöahdistus.fi -verkkosivut täydentyivät yli kuudellakymmenellä uudella sisällöllä. Pieni opas -sarja täydentyi sosiaali- ja terveys- sekä nuorisolan toimijoiden tietopaketeilla ja julkaistiin Minun ympäristötunteeni -verkkotyökirja. Verkkosivuilla kävijöitä oli yli 11 000 ja sivukatselukertoja n. 32 000. Ympäristötunteet -Instagram-tilin seuraajamäärä kasvoi 2 000:een ja tilin kautta tavoitettiin kuukausittain 2 500 käyttäjää. Hanke ja sen sisällöt herättivät kiinnostusta myös mediassa.

Liikkuva mieli ikääntyessä- hanke 5/2019-4/2022 (OKM)

Hankkeessa kehitettiin Liikkuvan mielen tukija -toimintamalli, joka antaa järjestöjen vapaaehtoisille työkaluja kartoittaa ja purkaa ikääntyneillä olevia sosiaalisia ja psyykkisiä liikkumisen esteitä. Liikunnan edistäminen sellaisenaan ei ollut päätavoite, vaan tavoitteena oli löytää keinoja, joilla ikääntynyt saisi elämänsä lisää itselleen mielekästä tekemistä ja aktivoituisi sen kautta liikkumaan enemmän. Mallia pilotoitiin yhteistyöverkostossa. Kevättalvella 2020 alkanut koronapandemia vaikutti hankkeeseen ja suunnitelmia muutettiin. Toimintamalli sisältää vapaaehtoisten koulutuksen ja työkirjan, materiaaleja vapaaehtoisten ja ikääntyneiden käyttöön sekä toimintamallioppaan järjestöille. Malli on avoin ja MIELI ry:n verkkosivuilta vapaasti hyödynnettävissä.

3. KRIISEISSÄ JA VAIKEISSA ELÄMÄNTILANTEISSA AUTTAMINEN

Kriisityön valtakunnallinen koordinaatio

MIELI ry koordinoi valtakunnallista kriisiauttamista ja ylläpitää omaa SOS-kriisikeskusta Helsingissä. Valtakunnalliseen koordinaatioon sisältyy kriisikeskustoiminnan koordinaatio, Kriisipuhelimen, verkkokriisityön ja Tukinet-alustan tekniikan ylläpito, tilastointijärjestelmä ja tulostimet ja yhteistyö kriisiauttamisen kehittämisessä. MIELI ry:n kriisikeskusverkostoon kuuluu 22 kriisikeskusta. Kriisikeskukset toteuttavat kriisiauttamista linjausten mukaisesti vastaanotoilla, ryhmissä, Kriisipuhelimessa ja verkossa. Kriisipuhelimen päivystykseen osallistui 26 ja verkkoauttamiseen 21 paikallista jäsenjärjestöä. Valtakunnallinen koordinaatio tukee yhteisten linjausten ja eettisten periaatteiden toteutumista, yhtenäistä laatua sekä kriisiavun tunnettuutta ja alueellisten kriisikeskusten toimintaa.

Kriisityön vuotta leimasivat monenlaiset muutokset: koronapandemia jatkui alkuvuoden siirtäen esimerkiksi ryhmien ja kasvokkaisten vastaanottojen paluuta. Toisaalta koronapandemian aikana käyttöön otetut etäryhmät ja –tapaamiset olivat monien asiakkaiden näkökulmasta toimivia ja merkittävä osa kohtaamisista jatkui etänä rajoitustenkin jälkeen.

Venäjän hyökkäyssota ja sen vaikutukset näkyivät alkuvuodesta voimakkaana eri-ikäisten ihmisten huolena erityisesti Kriisipuhelimessa ja verkon yhteydenottoissa. Sota ja pakolaisuus johtivat myös yhteydenottojen lisääntymiseen ukrainaa ja venäjää puhuvien keskuudesta. Keväällä aloitettiin valmistelu ukrainan ja venäjän kielilinjojen avaamiseksi Kriisipuhelimeen sekä kartoitettiin kriisikeskusten työntekijöiden ja vapaaehtoisten kielitaitoa varautuen ukrainan- ja venäjänkielisten asiakkaiden määrän kasvuun kriisivastaanotolla. Koordinaatio tuki ja koulutti tulkin käyttöön, Ukrainan pakolaisten sodasta tulevien asiakkaiden kohtaamiseen sekä jaettiin toimintamalleja pakolaisia auttavien vapaaehtoisten jaksamisen tukemiseksi.

Myös kriisikeskusten keskeiset yhteistyökumppanit kunnat, kuntayhtymät ja sairaanhoitopiirit valmistautuvat hyvinvointialueuudokseen. Yhteistyökumppanit kunnissa vaihtuivat ja kriisikeskukset käyttivät paljon aikaa vaikuttamiseen, jotta kriisikeskusten työ näkyisi uusien hyvinvointialueiden strategioissa ja järjestöavustukset otettaisiin alueilla käyttöön. Vaikuttaminen ja erilaisissa valmisteluryhmissä kuten palvelupolkujen ja kriisityön suunnittelussa mukana olo tuotti tulosta: pääosin aiemmat kunta-avustukset siirtyivät alueiden budjetteihin ja lähes kaikilla alueilla oli vuoden loppuun mennessä perustettu tai valmistelun alla järjestöneuvottelukunta tai vastaava järjestöyhteistyön pysyvä rakenne. Palvelupolkujen suunnittelu, avustuskriteerit ja muu järjestöjen näkökulmasta tärkeä valmistelu jäi vielä kesken ja työ jatkuu alueiden käynnistyttyä.

Valtakunnallinen koordinaatio tuki alueellista vaikuttamistyötä sekä osallistui valtakunnalliseen vaikuttamiseen muutosta ohjaavaan sosiaali- ja terveysministeriön yhteistyössä järjestöjen sote-muutostuen ja muiden järjestöjen kanssa. Uudenmaalla kriisitoiminnot osallistui hyvinvointialueiden järjestöverkostojen valmisteluryhmiin Helsingissä, Vantaa-Keravalla, Länsi-Uudellamaalla. Yhteistyötä vaikuttamisessa tehtiin erityisesti Vihdin kriisikeskuksen sekä Hyvinkään kriisikeskus Hymisen kanssa.

Kriisikeskusverkoston yhteistyön tiivistyminen jatkui. Valtakunnalliset kriisityöntekijöiden asiakastyön tapaamiset käynnistyivät vuoden aikana kaikissa työmuodoissa (vastaanotto, ryhmät, puhelin, verkko). Koordinaatio järjesti lisäksi kaikille uusille kriisityöntekijöille yhteisen perehdytyksen, mitä jatketaan säännöllisesti. Vuonna 2021 alkanut kriisikeskusverkoston yhtenäistämisen ja kehittämishanke VAHVA jatkui. Sen tuotoksina syntyi täydennystä johtajien yhteiseen dokumenttipankkiin mm. Henkilöstöopas, joka sisältää myös erilaisia suosituksia kriisikeskusten johtamiseen. STEA-hakemuksia ja raportointia kehitet-

tiin yhtenäisemmäksi ja verkoston yhteistä sähköistä ajanvarausta alettiin työstää. Loppuvuodesta aloitettiin kriisiauttamisen strategian työstäminen yhdessä kriisikeskusjohtajien, työntekijöiden, vapaaehtoisten ja paikallisten yhdistysten hallitusten kanssa. Kriisitoimintojen johtaja vaihtui 2022, kun pitkään toiminut Outi Ruishalme jäi eläkkeelle ja Sanna Vesikansa aloitti kriisitoimintojen johtajana helmikuussa. Tasavallan presidentti myönsi Outi Ruishalmeelle Suomen Valkoisen Ruusun ritarikunnan ritarimerkin tunnustukseksi tämän pitkästä urasta terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin sekä väestön kriisiauttamisen ja kriisinkestävyyden tukemisen parissa.

Kriisipuhelimen lisäpäivystysvuorojen ilmoittautumista ja valtakunnallisten purkujen käyttöä helpottavat tekniset uudistukset Kriisipuhelimeen otettiin käyttöön 2022 tilastointiohjelman yhteyteen.

MIELI ry osallistui valtakunnalliseen ja kriisikeskusverkoston kautta alueellisiin kokonaisturvallisuuden sekä valmiuden ja varautumisen työhön muun muassa STM:n psykososiaalisen tuen valmiuden yhteistyöryhmään ja turvallisuuskomitean järjestöjaokseen. Valtioneuvoston tilannekeskukseen raportoitiin säännöllisesti tilannekuvaa kuten koronapandemian aikana.

Ukrainalaisten pakolaisten ohella jatkettiin pitkään jatkunutta pakolaisten ja muista vastaavista lähtökohdista tulevien mielenterveyden tukemista THL:n koordinoimassa PALOMA-verkostossa kahden hankkeen kautta. STM:n rahoitteinen PASEK-hanke toimi yhteistyössä yliopistosairaaloiden (TAYS:n, KYS:n, HUS:n) ja MIELI ry kanssa. EU:n maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF) rahoittama PALOMA3 toimi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen koordinoimana ja mukana toteutuksessa olivat TYKS, TAYS, KYS, Oulun Diakonissalaitos (ODL), Helsingin Diakonissalaitos (HDL) ja MIELI ry.

Molempien hankkeiden kautta koulutettiin ammattilaisia pakolaisuuteen liittyvistä mielenterveyden teemoista sekä mielenterveyden tukemisesta. PASEK-hanke koulutti etenkin sote-alan ammattilaisia sekä opiskelijoita eri koulutusohjelmista. PALOMA3-hankkeessa koulutettiin ammattilaisia laajemmin myös sote-alan ulkopuolelta esimerkiksi rikosseuraamuslaitos ja ELY-keskus. Hankkeiden koulutukset tavoittivat yli 2 000 ammattilaista.

Molemmissa hankkeissa huomioitiin myös kohderyhmän osallistaminen ja koulutettiin eri kieli- ja kulttuuritaustaisia mielenterveyden teemoista omalla äidinkielellä sekä tulkkivälitteisesti ja näin tavoitettiin yli 200 henkilöä. Lisäksi paljon mielenterveyteen ja hyvinvoinnin ylläpitämiseen liittyvää materiaalia käännettiin mm. ukrainaksi, venäjäksi ja arabiaksi.

Hankkeet päättyivät vuoden 2022 loppuun ja hankkeista jäi pysyvä PALOMA-osaamiskeskusrakenne, erikielistä materiaalia MIELI ry:n käyttöön sekä yksi vastuuosio Tampereen aikuiskoulutuskeskuksen mielenterveystulkkien koulutusohjelmaan.

Verkkokriisityön koordinaatio ja Tukinet-alusta

Solmussa-chatin ja Mieli Tukisuhteiden kehittäminen käynnistyi tavoitteena parantaa MIELI ry:n aikuisille suunnatun kriisityön apua verkossa. Kehittäminen käynnistyi sisäisellä kehittämisprosessilla ja kyselyllä kriisikeskusverkostolle sekä Tukinet-toimijoille. Lisäksi käynnistettiin verkkokriisityön asiakastapaamiset MIELI ry:n kriisityöntekijöille, avun muotojen nimistön uudistaminen sekä linjattiin, että tavoitteena on kasvattaa Solmussa-chatin päivystäjien määrää ja yhdistää työkäytäntöjä puhelin- ja verkkokriisityössä. Vuoden 2023 alusta alkaen Kriisipuhelin-yksikkö laajentui puhelin- ja verkkokriisityöksi.

Tukinet-alustalla oli mukana 120 järjestöä ja koronavuosien nopea toimijoiden kasvuvauhti tasaantui. Tukinetin toiminnallista luotettavuutta ja käytettävyyttä parantava uudistus eteni, perusinfra ja osa sovelluksien kehityksestä saatiin tehtyä. Sovelluksien kehitystyö jatkuu toimintavuonna 2023.

Valtakunnallinen Kriisipuhelin

Kriisipuhelimeen tuli vuoden aikana kaikkien aikojen ennätysmäärä soittoyrityksiä, 400 398. Myös vastattujen puheluiden määrässä päästiin uuteen ennätykseen, 93 180. Kriisikeskustelujen kuten itsetuhoisten yhteydenottojen määrä myös nousi. Keskustelujen määrän kasvu mahdollistui lahjoitusrahoilla palkatuilla lisätyöntekijöillä. Myös kriisikeskusverkostolle ohjattiin lahjoitusvaroista lisäresursseja, jotta kriisikeskukset pystyivät palkkaamaan kesäksi tai joulun ajaksi sijaisen lisäpäivystäjäksi. Lisäksi lahjoitusvaroja ohjattiin yhden kriisityöntekijän palkkaamiseksi Lahden kriisikeskukseen kriisipuhelimen tueksi sekä Saimaan kriisikeskukseen lisäämään päivystystä mm. Solmussa-chatissa.

Erityisesti alkukevään yhteydenotoissa painottuivat hyökkäyssotaan liittyneet huolet ja ajatukset. Kriisipuhelimessa kuten myös verkkokriisityössä seurattiin tarkkaan yhteydenottojen syitä, jotta päivystäjille pystyttiin järjestämään täydennyskoulutusta ajankohtaisista teemoista.

Vapaaehtoisten osuus vastatuista puheluista laski ennätysellisen alas, 45 prosenttiin, mutta koronavuosisien kuormituksesta johtunut vapaaehtoisten päivystäjien määrän lasku pysähtyi.

Kriisipuhelin avasi lahjoitusrahoilla syyskuun alussa omat linjansa ukrainaksi sekä venäjäksi. Syksyn panostimme tiedon levittämiseen uusista kielilinjoista yhden työntekijän voimin. STEA myönsi molemmille uusille linjoille kaksivuotisen, puolentoista henkilötyövuoden rahoituksen joulukuussa. Ruotsinkielinen ja arabiankielinen linja jatkoivat toimintaansa ja vastasivat myös englanninkielisiin soittoihin vastuupäivinä. Vuoden 2023 alusta englanninkielinen linja päätettiin erottaa omaksi numerokseen.

Kriisipuhelin oli aktiivisesti mukana Puhelin- ja verkkoauttamisen eettisten periaatteiden neuvottelukunnassa. Eurooppalaisten puhelinauttajien verkostosta IFOTESista päätettiin erota, sillä verkoston toimijat ja toimintatavat poikkesivat oleellisesti MIELI ry:stä.

SOS-Kriisikeskus

MIELI ry:n ylläpitämä SOS-kriisikeskus on vuonna 1970 toimintansa aloittanut alueellinen kriisikeskus, joka palvelee pääkaupunkiseudun asukkaita ja ryhmätoiminnassa yhteistoiminnassa kriisikeskusverkoston kanssa valtakunnallisesti eri puolilla maata asuvia. Kriisiapu toteutuu ammattilaisten ja koulutettujen vapaaehtoisten yhteisvoimin. Vuoden aikana valmisteltiin kriisikeskuksen nimenvaihdosta 1.1.2023 osana laajempaa pohdintaa MIELI ry:n ja sen kriisitoimintojen tunnistettavuudesta ja yhteisestä ilmeestä. Uudeksi nimeksi valittiin MIELI Kriisikeskus Helsinki.

Kriisivastaanotto

Kriisivastaanotolla asiakkaita kävi 1 175, mikä oli jonkin verran vähemmän kuin edellisellä vuonna (1 232). Myös käyntikertojen määrä hiukan laski edellisen vuoden 4 180 käynnistä 3 611 käyntiin. Asiakasmäärän lasku johtui mm. eläkemuutosten myötä pienenneestä henkilöstöressurssista. Keskimääräinen käyntimäärä asiakkailla oli 3,1. Asiakkaille pystyttiin yleensä tarjoamaan tapaamisaika viikon sisällä yhteydenotosta. Vuoden aikana uusien aikojen varaus jouduttiin kuitenkin seitsemän kertaa sulkemaan ruuhkautuneen tilanteen vuoksi. Koronapandemian aikana yleistynyt etävastaanotto jäi käytännöksi: kriisivastaanoton asiakastapaamisista 51 prosenttia tapahtui kriisikeskuksessa ja 49 prosenttia etänä videoyhteydellä tai puhelimitse.

- suurin yhteydenoton syy oli ihmissuhdeongelmat 20 % (2021 oli 21 %), toisena paha olo 13 % (2021 oli läheisen kuolema 11 %) ja kolmantena oli maahanmuuttajataustaan liittyvä kriisi 8 % (2021 oli paha olo 10 %)
- asiakkaista 69 % oli kantasuomalaisia ja 31 % maahanmuuttajataustaisia (2021 oli 684 /36 %)
- asiakkaista 74 % oli naisia ja miehiä 25 % (2021 oli 70 % /30 %)
- 74 % asiakkaista oli 18-50 vuotiaita (2021 oli 78 %)

Ukrainalaisten avuntarve ei vielä kanavoitunut yksittäisiä asiakkaita lukuun ottamatta kriisivastaanoton asiakkuuksiin. Kaksi kriisityöntekijää jalkautui Ukrainalaisten Yhdistys Suomessa ry:n avustuskeskukseen muutaman kuukauden ajan viikoittain mutta asiakkuuksia oli vähän. Lisäksi kaksi kriisityöntekijää työnsi viikoittain avustuskeskuksen kuormittuneita vapaaehtoisia kevään ja kesän ajan.

Ryhmätoiminta

Vertaistukiryhmissä osallistujia oli 179 (197 vuonna 2021). Viikoittain kokoontuvia ryhmiä oli kaksikymmentä, joista viisi järjestettiin videovälitteisinä yhteistyössä toisen kriisikeskuksen kanssa. Lisäksi järjestettiin yksi intensiivijakso henkirikoksen kautta läheisensä menettäneille. Vuonna 2022 vertaistukiryhmiä järjestettiin seuraaville kohderyhmille:

- sairauden ja onnettomuuden kautta äkillisesti läheisensä menettäneet
- henkirikoksen kautta läheisensä menettäneet
- masentuneet, ahdistuneet, yksinäiset nuoret aikuiset
- nuoret aikuiset, jotka ovat lapsena kärsineet vanhempien päihteiden käytöstä
- syöpään sairastuneiden omaiset
- uupuneet yrittäjät
- uutena ryhmänä mindfulness-ryhmä kriisivastaanoton asiakkaille

Lisäksi tasapainovalmennus-infoja eli ryhmämuotoista psykoedukaatiota traumaoireista järjestettiin viisi kertaa maahanmuuttajataustaisille asiakkaille. Lisäryhmiä järjestettiin äkillisesti läheisensä menettäneille. Näihin ryhmiin tulee jatkuvasti runsaasti hakijoita. Ukrainalaisten naisten - vertaistukiryhmää yritettiin koota, mutta siihen ei tullut riittävästi hakijoita.

Helsingin opiskeluhuollon kanssa suunnitellut uudet nuorten ryhmät toisen asteen oppilaitoksissa eivät täytyneet opiskeluhuollon henkilökunnan runsaasta markkinoinnista huolimatta. Oppilaitos ei kokeilun perusteella ollut nuorille oikea paikka jakaa elämäntilanteitaan vertaisryhmässä. Helsingin kaupungin opiskeluhuollon kanssa jatkettiin yhteistyötä MIELI ry:n kanssa eri toimintamuodoissa.

Vapaaehtoiset

Koronaepidemian, Venäjän hyökkäyssodan ja nuorten mielenterveystilanteen myötä toimintaan hakeutui paljon uusia vapaaehtoisia erityisesti Sekasin-chattiin. Vapaaehtoisia koulutettiin yhteensä 80, joista 23 Kriisipuhelimeen ja 57 Sekasin-chahtiin Sekasin-kollektiivin oman Moodle-koulutuksen kautta.

Aktiivisia vapaaehtoisia oli mukana 240, joista noin 150 aktiivisia. Vapaaehtoiset toimivat pääasiassa päivystäjinä Kriisipuhelimessa ja nuorten Sekasin-chatissa. Vapaaehtoisista muutama toimi aikuisten Solmussa-chatissa. Kriisivastaanoton tukikeskusteluissa kriisityöntekijöiden ohjaamina toimi seitsemän vapaaehtoista. Uutena vapaaehtoistoiminnan muotona vietiin Huolituolia tapahtumiin, muiden muassa Ruisrockiin.

Puhelin- ja verkkokriisityö kriisikeskuksessa

SOS-kriisikeskuksessa vastattiin 9 652 puheluun (vapaaehtoisten osuus noin 7 084 puhelua), mikä on noin kymmenen prosenttia kaikista kriisipuhelimesta vastatuista puheluista. Vapaaehtoisten osuus määrästä oli 7 084 puhelua. Käytyjen keskustelujen määrä nousi noin viidelläsadalla edellisestä vuodesta.

Verkossa SOS-kriisikeskuksessa vastattiin 88 asiakkaan yhteensä 511 MIELI-tukisuhdeviestiin ja käytiin 1251 Solmussa-chat keskustelua, valtaosin työntekijöiden voimin. Sekasin-chatissa vapaaehtoiset kävivät 1796 keskustelua. Erityisesti chat-työ lisääntyi edellisestä vuodesta.

Itsemurhien ehkäisy

Vuonna 2022 Itsemurhien ehkäisykeskuksessa oli selvästi vähemmän kuin edellisvuonna, yhteensä 160 asiakasta (vuonna 2021 262 asiakasta). Kuopion toimipisteessä asiakasmäärä pysyi lähes samana (42) edelliseen vuoteen verrattuna (48 asiakasta). Asiakaskäyntejä oli yhteensä 499. Asiakasmäärän laskulle ei tunnistettu yksittäisiä selkeitä syitä. Tilanteeseen vaikuttivat todennäköisesti koronapandemian jälki-seuraukset ja yhteiskunnalliset muutokset, kuten Itsemurhien ehkäisykeskukseen asiakkaita ohjaavien terveydenhuollon päivystysten ja muiden sote-palveluiden henkilöstön suuri kuormitus ja vaihtuvuus, sote-uudistuksen valmistelun tuomat muutokset julkisissa palveluissa ja hoitajien lakko sekä muutokset Itsemurhien ehkäisykeskuksen tiimin kokoonpanossa. Vuoden aikana asiakkaiden ohjautumiseen pyrittiin vaikuttamaan monin eri tavoin kuten aktiivisella tiedottamisella yhteistyötahoille.

Itsemurhien ehkäisykeskuksen asiakkaista 71 prosenttia oli naisia, 26 prosenttia miehiä ja kolme prosenttia muita. Suurin asiakkaiden ikäryhmä oli edellisten vuosien tapaan 18 – 29 vuotiaat, joita oli 38 prosenttia kaikista asiakkaista. Alaikäisten asiakkaiden ryhmä nousi ensimmäistä kertaa toiseksi suurimmaksi asiakasryhmäksi (18 %). Nousu oli huomattava, sillä edellisenä vuosia alaikäisiä asiakkaita oli vain kuusi prosenttia kaikista asiakkaista. Nousuun on vaikuttanut Itsemurhien ehkäisykeskuksen aktiivinen yhteistyö HUS:n nuorisopsykiatrian kanssa.

Asiakkuuksista 68 prosenttia oli Linity-asiakkaita, 17 prosenttia läheisiä, 13 prosenttia muita itsetuhoisia asiakkaita ja loput muita. Vaikka asiakkaiden kokonaismäärä väheni vuonna 2022, Linity-asiakkaiden osuus asiakkuuksista nousi selvästi. Edellisenä vuonna Linity-asiakkaiden osuus asiakkuuksista oli 45 prosenttia.

Itsemurhien ehkäisykeskus järjesti kolme avointa vertaistukiryhmää, kolme viikoittain kokoontuvaa vertaistukiryhmää sekä viisi vertaistukiryhmän intensiivijaksoa. Ryhmien kohderyhmät olivat itsemurhan kautta läheisen, puolison tai lapsen menettäneet omaiset. Avoimet ryhmät oli suunnattu itsetuhoisten nuorten vanhemmille. Toinen vanhempien ryhmistä oli uusi yhteistyössä HUS:n nuorisopsykiatrian potilaiden vanhemmille järjestettävä, mistä kokemukset olivat hyviä ja sitä päätettiin jatkaa. Julkisissa palveluissa varsin vähälle tuelle jääväksi ryhmäksi on tunnistettu itsetuhoisten nuorten vanhemmat, joiden jaksamisella on suuri merkitys nuorten kuntoutumisessa.

Itsemurhien ehkäisykeskus järjesti yhteensä 42 koulutusta, joissa oli yhteensä 1 214 osallistujaa.

Kansainvälisenä itsemurhien ehkäisyneuvonpöytäpäivänä 10.9. MIELI ry järjesti jälleen valtakunnallisen itsemurhien ehkäisykampanjan. Kampanjan valtakunnallista näkyvyyttä onnistuttiin parantamaan edellisiin vuosiin verrattuna. Kampanja keskittyi tekoälyn ja muusikkojen luoman musiikkiteoksen ympärille. Kampanjan kohderyhmänä oli haavoittuvassa asemassa olevat vähemmistöryhmät. Kampanja sai laajaa näkyvyyttä perinteisessä sekä sosiaalisessa mediassa.

Aktiivista tutkimusyhteistyötä jatkettiin HUS:n ja Helsingin yliopiston kanssa. Itsemurhien ehkäisykeskuksen toiminnasta ilmestyi myös tieteellinen julkaisu: Arvilommi, Petri, et al. "ASSIP vs. crisis counseling for preventing suicide re-attempts: outcome predictor analysis of a randomized clinical trial data." *Archives of suicide research* (2022): 1-16. Vuonna 2022 Itsemurhien ehkäisykeskus jatkoi aktiivista asiantuntijayhteistyötä eri sidosryhmien ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Kuopion toimipisteessä toteutettiin yhteistyössä Kuopion yliopistollisen sairaalan nuorisopsykiatrian kanssa pienimuotoinen pilotti Linity-mallista, jossa tavattiin nuoren asiakkaan lisäksi hänen vanhempiaan.

Vuonna 2022 Itsemurhien ehkäisykeskuksen kaksi työntekijää aloittivat Linity-kouluttajakoulutuksen mallin kehittäjän Konrad Michelin ohjauksessa minkä ansiosta Itsemurhien ehkäisykeskuksen Linity-työ

laajeni ensimmäistä kertaa MIELI ry:n kriisikeskusverkostoon. Linity-menetelmäosaajien kouluttaminen aloitettiin Itsemurhien ehkäisykeskuksen toimesta Turun, Tampereen, Mikkelin, Jyväskylän ja Saimaan kriisikeskuksissa. Näiden koulutusten myötä Itsemurhien ehkäisykeskus käynnisti vuonna 2022 Suomen Linity-menetelmäosaajien verkoston koordinoinnin.

Sosiaali- ja terveysministeriön rahoittama **Itsemurhien ehkäisyn ITRO-hanke** jatkoi syyskuussa 2021 Meri-Lapin alueella alkanutta toimintaa vuoden 2022 loppuun. Hyvä yhteistyö alueen toimijoiden kanssa toi erinomaisia tuloksia: ITRO-hanke koulutti Meri-Lapin alueella itsemurhien ehkäisyyn yhteensä 47 työryhmää ja 730 henkilöä. Länsi-Pohjan alueelle koulutettiin kuusi Linity-menetelmäosaajaa, joista neljä työskentelee Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirissä ja kaksi kriisikeskus Turvapoijussa. Linity-työ lähti hyvin liikkeelle hankkeen aikana ja Linity-interventioon osallistuneita asiakkaita oli vuoden aikana neljäkymmentä.

ITRO-hanke käynnisti myös Meri-Lapin alueellisen itsemurhien ehkäisytötä koordinoivan verkoston. Verkostoon kuuluu jäseniä sairaanhoitopiiristä, seurakunnasta, järjestöistä, poliisista, sosiaalityöstä, ensihoidosta ja ammatillisesta koulutuskeskuksesta. Työryhmän tavoitteena on mielenterveysstrategian itsemurhien ehkäisyohjelman tavoitteiden seuraaminen ja vahvistaminen alueella sekä ITRO-hankkeen toimintojen edistäminen ja juurruttaminen sekä hankkeen aikana mutta erityisesti hankkeen jälkeen. Hanke laajeni vuoden 2022 lopussa Meri-Lapin alueelta koko Lapin hyvinvointialueelle ja sai puolen vuoden jatkorahoituksen sosiaali- ja terveysministeriöiltä.

4. LAPSET, NUORET JA PERHEET

Lapset, nuoret ja perheet -osaston toiminta keskittyy mielenterveysosaamista vahvistavan toimintakulttuurin, mielenterveystaitoja ja resilienssiä tukevien toimintojen levittämiseen ja juurruttamiseen lasten ja nuorten kasvu- ja toimintaympäristöihin sekä perheiden ja vanhemmuuden tueksi. Työtä tehdään yhteistyössä eri ympäristöjen toimijoiden kanssa neuvolassa, varhaiskasvatuksessa, kouluissa, oppilaitoksissa, nuorisotyössä, harrastustoiminnassa ja sosiaali- ja terveyssektorilla. Toimintavuonna osastolla juhlistettiin lasten ja nuorten työn 20 vuoden matkaa MIELI ry:ssä ja järjestettiin muun muassa verkostokumppaneille tutustumis- ja yhteistyötapaamisia.

Korona-aika, Venäjän hyökkäyssota ja talouskriisi eli ns. kolmoiskriisi lisäsi erityisesti nuorten kokemaa kuormitusta sekä tarvetta mielenterveyden tukemiseen. Lasten, nuorten ja perheiden selviytymisen tukeminen ja pärjäävyyden vahvistaminen, ammattilaisten oma jaksaminen ja mielen hyvinvointi olivatkin koko osaston työssä tärkeitä painotuksia.

Kuluneen vuoden aikana MIELI ry suuntasi vahvan panostuksen kasvu- ja toimintaympäristöjen toimijoiden mielenterveysosaamisen vahvistamiseen. Lasten, nuorten ja perheiden mielenterveyttä vahvistavan työn kokonaisuudessa kehitettiin ja levitettiin koulutuksia, materiaaleja ja hyviä käytänteitä sekä tehtiin vaikuttamis- ja juurruttavaa työtä päättäjä- sekä maakunta- ja kuntatasoilla. Tämä toiminta ja yhteistyö laajan verkoston kanssa lisäsivät työmme tunnettavuutta. Kokonaisuudessaan osaston koulutusten, työpajojen ja puheenvuorojen kautta tavoitettiin ennätysmäärä eli noin 20 000 lasten, nuorten ja perheiden ympäristöjen ammattilaista, muita toimijoita sekä vanhempia. Puheenvuorot tavoittivat myös verkostojen päättäjiä ja johtotasa.

Osaston toiminta rakentuu kolmesta yksiköstä: Varhaiskasvatus ja koulut, Nuoret ja mielenterveys sekä Perheet ja mielenterveys. Vuoden lopussa työntekijöitä osastolla oli 28. Toiminnan perusrahoittaja oli STEA, mutta toiminnan rahoitus huomattavan monikanavaista. Nuoret ja mielenterveys -yksikön hankkeita toteutettiin opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön hankerahoituksilla.

MIELI ry:n varainhankintavaroilla tuettiin merkittävästi Varhaiskasvatus ja koulut – ja Perheet ja mielen-terveys -yksiköiden työtä sekä vanhemmuuteen ja harrastamiseen liittyvää kehittämistyötä. Ruotsinkielinen työ mahdollistui säätiön rahoittamalla hankkeella. Lisäksi käynnistyi Ylivelkaantuneiden mielenterveyden ja vanhemmuuden tukeminen (YLVA) -hanke STEA-rahoituksella.

Viestinnän ja varainhankinnan yksikön kanssa tehtiin vuoden aikana yhteistyötä markkinointiviestinnässä sekä kampanjoissa. Lisäksi osaston asiantuntijat vastasivat lasten, nuorten ja perheiden työn sisällöllisistä tuotoksista MIELI ry:n verkkosivuille. Mielenterveyden vahvistaminen vanhemmuudessa -sivusto luotiin uutena kokonaisuutena tukemaan perheiden ja vanhempien mielenterveysosaamista. Vuoden aikana MIELI ry:n verkkosivuilla Lapset, nuoret ja perheet -kokonaisuuden sisältöjen ja aineistojen sivu- ja materiaalikatselujen määrä oli noin 355 000, materiaalien tiedostolatauksia tehtiin noin 53 500 ja videoita katsottiin lähes 33 000 kertaa.

Valtakunnallisen saavutettavuuden vahvistamiseksi osaston kaikissa toiminnoissa monipuolistettiin verkotoimintoja, tarjottiin sisältöjä toisella kotimaisella kielellä sekä otettiin huomioon selkokieli ja kieli- ja kulttuuritietoisuus. Lasten, nuorten ja perheiden työn materiaaleja ja pedagogisia työvälineitä levitettiin yli 15 500 kappaletta tukemaan mielenterveyttä edistävää ja mielenterveystaitoja vahvistavaa työtä. Osaston teemat kiinnostivat myös sekä painetuissa että sähköisessä mediassa. Osaston asiantuntijoiden kirjoituksia julkaistiin useissa painetuissa medioissa, kuten Helsingin Sanomissa, Turun Sanomissa, Terveystieteiden tutkimuskeskuksen, Valmentaja-, Terveystieteiden ja Meidän perhe -lehdissä. Asiantuntijoita haastatettiin YLE:lle, MTV:lle ja Alfa TV:lle.

Osastolla jatkui kaksi sisäistä kehittämishanketta, Vanhempana tänään - ja Polku-hankkeet. Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen rajapintatyöstä ja katvealueista valmistui osaston asiantuntijoiden yhteistyön tuloksena kokonaisuutta kuvaava ns. Polku-kartta. Osana kehittämis- ja laatu- ja kehittämistyötä vietiin eteenpäin yliopisto- ja korkeakoulu yhteistyötä. Vuoden aikana valmistui seitsemän opinnäytetyötä ja osastolla oli kuusi opiskelijaharjoittelijaa. MIELI ry:n verkkosivuilla julkaistiin asiantuntijoidemme kokoamia referaatteja, jotka nostavat esille ajankohtaista tutkimustietoa lasten, nuorten ja perheiden mielenterveyden tueksi. Hyvän mielen koulu: Mielenterveyden edistäminen ja mielenterveystaidot varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa -katsausartikkeli julkaistiin syksyllä Focus Localis -tiedejulkaisussa (journal.fi).

Osaston asiantuntijat pitivät vuoden aikana myös puheenvuoroja erilaisilla foorumeilla, antoivat haastatteluita, tuottivat mielipidekirjoituksia ja olivat mukana valmistelemassa Nuorten hyvinvointiohjelmaa, joka on osa MIELI ry:n vaikuttamistyötä tulevalle hallituskaudelle.

Varhaiskasvatus ja koulut

Varhaiskasvatus ja koulut -yksikön työssä keskeistä on koulutustoiminta varhaiskasvatukseen, peruskoulujen sekä toisen asteen opetus-, ohjaus- ja oppilashuollon ammattilaisille ja johdolle. Toiminnoissa kehitettiin sisältöjä ja materiaaleja tukemaan kohderyhmien mielenterveysosaamista ja resilienssin vahvistamista sekä arjen työtä lasten sekä nuorten parissa. Lisäksi käynnistyi yhteiskehittämistyö mielenterveyttä vahvistavan toimintakulttuurin rakentamiseksi varhaiskasvatukseen ja opetukseen.

Koulutus-, työpaja- ja seminaarilaisuuksia järjestettiin 227. Toiminnoissa tavoitettiin 9 129 kasvatusalan ammattilaista koulutusten ja puheenvuorojen kautta. Kouluttajaverkostoa vahvistettiin vuoden aikana ja sille järjestettiin kaksi kouluttajakoulutusta. Uutiskirje lähetettiin verkostolle neljä kertaa vuoden aikana. Sähköisen Hyvän mielen taitomerkki -oppimis- ja opetusympäristön perehdytyskoulutuksia järjestettiin vuoden aikana yhteensä neljäkymmentä. Peruskoulun Hyvän mielen taitomerkki käännettiin ruotsin kielelle ja myös ensimmäiset ruotsinkieliset perehdytystyöpajat toteutettiin. Lisäksi käynnistyi Hyvän mielen taitomerkki -oppimis- ja opetusympäristön kehittäminen varhaiskasvatukseen ammattilaisille ja varhaiskasvatuksikäisille. Myös sähköinen Taran tarina -animaatioon toinen osa ”Taran säihkyvä metsä” valmistui.

Hyvän mielen lukio -koulutusmalli valmistui ja koulutuksen pohjalta pilotoitiin koulutussisällöt ammatillisiin oppilaitoksiin. Iloliike-hankkeen kautta vahvistettiin toisen asteen ja korkeakoulujen henkilöstön kokonaisvaltaista hyvinvointiosaamista. Pidä huolta -hankkeen rahoituksella koulutettiin yli 1 800 yläkoulun ammattilaista. Hyvän mielen koulu -käsikirja päivitettiin.

Mielenterveyttä vahvistavan juurruttavien toimenpiteiden kehittämissyhteistyötä tehtiin muun muassa Kangasalan, Vantaan, Salon, Tampereen, Seinäjoen, Siilinjärven ja Saarijärven kanssa Tiiviimpää yhteistyötä mielenterveyttä edistävän toimintakulttuurin työvälinepaketin ja ”tarkistuslistan” kehittämisessä tehtiin lisäksi kahdeksan kunnan kanssa: Rovaniemen, Järvenpään, Iin, Muhoksen, Kuopion, Pälkäneen, Tuusulan ja Espoon. Pilotoinnissa oli mukana kuusikymmentä varhaiskasvatuksen ja opetuksen ammattilaista sekä 710 lasta ja nuorta.

Koulutusyhteistyötä toteutettiin kuntien lisäksi useiden koulutusta tarjoavien tahojen, muun muassa Spesian, Lapin yliopiston, Jyväskylän kesäyliopiston, HY+:n, Helsingin Kasko:n (SKY-hanke) täydennyskoulutuksen, AVI:n, e-Oppimiskeskuksen, Stiftelsen Bensow:n ja HUS:n kanssa. Yksikön asiantuntijat toimivat useissa erilaisissa verkostoissa sekä suunnittelu- ja kehittämisyöryhmissä, kuten Lasten terveysfoorumeissa, Nyyti ry:n hallituksessa, Vanhempainliiton Karuselli-hankkeen ohjausryhmässä, Elämäntaitoverkostossa, Ammatillisen koulutuksen hyvinvointiverkostossa sekä Koulukino-yhteistyössä. Lisäksi koordinoitiin monikulttuuristen lasten ja nuorten mielenterveyden edistämisen verkoston tapaamisia.

Nuorisotyö ja harrastustoiminta

Nuoret ja mielenterveys -yksikön toiminnan ydintä on mielenterveyden vahvistaminen nuorisotyössä ja harrastustoiminnassa. Nuorisotyön osalta toiminnan perustan muodosti asiantuntijatyö kolmessa nuorisotalon osaamiskeskuksessa. Harrastustoiminnan rungon loi Nuori mieli urheilussa -kokonaisuus, jonka rinnalle käynnistyi uutena avauksena kehittämistyö harrastamisen ohjaajien osaamisen vahvistamiseksi osana Harrastamisen Suomen mallia.

Kokonaisuudessaan yksikön toiminnassa järjestettiin 114 koulutus-, työpaja- ja seminaarilaisuutta, joista yli puolet toteutettiin lähitilaisuuksina kahden poikkeuksellisen ja etätilaisuuspainotteisen vuoden jälkeen. Näissä tilaisuuksissa tavoitettiin 4 488 aikuista. Tallenteita tai videoita julkaistiin 28, jotka keräsivät yhteensä lähes 7 000 katselukertaa. Kouluttamisen rinnalla keskeinen osa yksikön toimintaa oli kehittämistyö, jota tehtiin läheisessä yhteistyössä kohderyhmien kanssa. Kehittämistyöhön osallistui eri tavoin noin 460 henkilöä. Harrastustoimintaan liittyviä kehittämistyöpajoja toteutettiin yhteistyössä Etelä-Suomen Aluehallintoviraston sekä yhdeksän kunnan harrastustoiminnan kanssa.

Vuoden aikana valmistui uusia koulutuksia ja työvälineitä. Mielenterveys voimaksi -kuvakorteista valmistui uudistettu 2.0 painos. KAMU Kaveri mielessä - Miten tuen kaveriani -tunnit ja ohjeistukset käännettiin ruotsin kielelle ja julkaistiin verkkosivuilla. Lisäksi kehitettiin NEPSYN MIELI – Miten tukea nepsynuorta koulussa tehtävässä työssä -koulutus ja Vahvuuspakka luontevahvuustyöskentelyn tueksi. Nuori mieli urheilussa -työssä valmistui kaksi erilaista verkkokurssia valmentajille.

Mielenterveysosaamisen juurtumista osaksi kohderyhmien toimintaa vahvistettiin seuraavasti: mielenterveyden edistämisen perussisällöt vietiin pysyväksi osaksi etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan perehdytyskoulutusrakennetta sekä sisällytettiin vastaavat sisällöt myös osaksi etsivän nuorisotyön käsikirjaa yhteistyössä INTO ry:n kanssa. Nuori mieli urheilussa -verkkokursseja otettiin käyttöön kahden eri urheiluopiston valmentajakoulutusohjelmiin.

Vuoden aikana oltiin mukana useissa tapahtumissa, nyt myös kahden koronavuoden tauon jälkeen nuorisotalon ja urheilun suuremmissa tapahtumissa, kuten Into-päivillä, NUORI2022 päivillä, Lapin Kläppipäivillä ja Olympiakomitean Tähtiseurapäivillä. Lisäksi järjestettiin useita avoimia webinaareja nuorisotalon toimijoille ja harrastamisen ohjaajille yhteistyössä Aluehallintovirastojen kanssa. Webinaarit tavoittivat

laajan valtakunnallisen yleisön. Kansainvälinen yhteistyö jatkui Opetushallituksen koordinoimassa eurooppalaisessa Mental Health in Youth Work -prosessissa, jossa järjestettiin viikon mittainen koulutustahtuma Helsingissä.

Perheet ja vanhemmuus

Perheet ja mielenterveys -yksikön toiminta sisälsi Hyvän mielen perhe (HMP) -työn, Toimiva lapsi ja perhe (TLP) ja Lapset puheeksi (LP) -kotipesätyön sekä Tidig Insats - ja YLVA-hankkeet. Yksikön koulutus- ja seminaaritalaisuuksien sekä työpajojen ja puheenvuorojen kautta tavoitettiin noin 2 700 ammattilaista ja toimijaa sosiaali-, terveys- ja sivistysaloilta sekä seurakunnan ja järjestöjen toimintoista.

Yksikön keskeisimpänä tavoitteena on vahvistaa materiaalien ja koulutusten kautta perheiden parissa toimivien ammattilaisten mielenterveysosaamista, perheiden kohtaamisen taitoja sekä ennaltaehkäistä ylisukupolvisia ongelmia. Vaikuttamis- ja verkostotyötä tehtiin valtakunnallisesti ja kaksikielisesti, muun muassa: Perhekeskus- ja Ehkäisevän päihdetyön verkosto, Terveystieteiden tutkimuskeskus, Terveydenhoitajaliitto, järjestöt, seurakunnat, vastaanottokeskukset, Maahanmuuttovirasto, Talentia, ulosottolaitos, Oikeusministeriö, Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus, Verohallinto, Oikeusministeriö, THL ja ITLA.

Hyvän mielen perhe -kokonaisuudessa järjestettiin 12 koulutusta neuvolan terveydenhoitajalle ja perheohjaajille sekä toteutettiin muutama vanhempainilta. HMP-koulutusten kehittämiseksi koottu ohjausryhmätoiminta vahvistui moniammatillisen kehittämissuunnan kautta. Toimintavuonna päivitettiin neuvolatyöhön soveltuva Mielenterveyden käsi -julistite suomeksi ja ruotsiksi sekä pilotoitiin ensimmäinen vaihe monimuotoisten perheiden mielenterveyden tukeminen neuvolassa -koulutukseen. Neuvola 100 -juhlaseminaarissa Terveystieteiden päivillä työ sai näkyvyyttä myös puheenvuoron kautta.

Toimiva lapsi ja perhe -kotipesän keskeiset yhteistyötahot olivat TLP- ja LP-kouluttajat, kouluttajien kouluttajat sekä laajat valtakunnalliset yhteistyöverkostot. Yli 500 TLP-kouluttajan kouluttajaverkostolle järjestettiin kaksi kokousta, joissa oli yhteensä 321 osallistujaa, tarjottiin tukea koulutusrekisterin käytössä, TLP-työn juurruttamisessa sekä alueellisissa kouluttajaverkostoissa. Kouluttajille lähetettiin kuukausittain uutiskirje. Moodle-materiaalipankkia ja verkkosivuja kehitettiin vastamaan kouluttajien sekä menetelmäosaajien tarpeita. Avoimeen Moodle-ympäristöön luotiin menetelmäosaajille Lapset puheeksi -työn maailma ja lisäksi työstä kiinnostuneille suunnattua Facebook-sivua päivitettiin säännöllisesti. Kehittämistyön fokus oli TLP-toimintamallin ja -koulutusten juurruttamisessa sekä koulutusten laadun ja arvioinnin kehittämässä ja yhdenmukaistamisessa. TLP-kokonaisuuden juurruttamiseksi tehtiin yhteistyötä eri kuntien, hyvinvointialueiden ja oppilaitosten kanssa. Uusia Lapset puheeksi -kouluttajien kouluttajia valmistui 12. Valtakunnallisen LP -kouluttajaverkoston kouluttamana valmistui 972 uutta Lapset puheeksi -menetelmäosaajaa.

MIELI ry toimi päähakijana Lapset puheeksi menetelmän kansainväliseen ja kansalliseen levittämiseen haetussa Lets Talk EU-hankkeessa, jolle komissio myös myönsi rahoituksen vuosille 2023-2025. MIELI ry:n oli alun perin tarkoitus toimia paitsi kansallisena osatoteuttajana myös hankkeen kansainvälisenä koordinaattorina. Koordinaatio kuitenkin siirrettiin yhteisesti sopien Turun yliopistolle ja sille saatiin komission hyväksyntä. Muutoksen taustalla olivat koordinaatiovastuun kannalta ongelmalliset näkemyserot menetelmän alkuperäisen kehittäjän, emerita-professori Tytti Solantauksen kanssa Lapset puheeksi -aineistojen ajantasaistamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Tidig Insats -hankkeessa järjestettiin ruotsinkielisille ammattilaisille suunnattu Lapset puheeksi -koulutus, osallistuttiin Bensowin säätiön järjestämään Lasten oikeuksien tapahtumaan, jossa toteutettiin työpajat, joissa oli 90 osallistujaa. Lapset puheeksi -osaajille luotiin avoimeen Moodle-ympäristöön ruotsinkielinen Lapset puheeksi työn -maailma sekä Lapset puheeksi -koulutuksia varten käännettiin Arki kantaa

-artikkeli Lapset puheeksi -lähestymistavasta. Mediaan annettiin kaksi haastattelua YLE Vegalle ja kirjoitettiin kaksi mielipidekirjoitusta Hufvudstadsbladetiin.

Vuoden alussa yksikköön kiinnittyi STEA-rahoitteinen kolmivuotinen **YLVA – Ylivelkaantuneiden mielen-terveyden ja vanhemmuuden tukemisen hanke**. Hankkeen tarkoituksena on perheiden mielen-terveyden ja vanhemmuuden tukeminen sekä ongelmien ylisukupolvisuuden ehkäisy lisäämällä ammattilaisten ja vapaaehtoisten mielen-terveysosaamista. Ensimmäisenä vuonna koulutettiin projektiryhmän jäsenet Lapset puheeksi -menetelmäosaajiksi. Lisäksi järjestettiin Perheet yhdessä -tapahtuma (66 osallistujaa), osallistuttiin Familjekarneval-tapahtumaan (100 osallistujaa) sekä käynnistettiin verkkokurssin kehittäminen ammattilaisille. Toimintavuonna teetettiin ylivelkaantuneille perheille kysely, jossa vastaajia oli 572. Tuloksien analysointi käynnistyi yhteistyössä Helsingin yliopiston sosiaalityön opiskelijoiden kanssa. Vastauksissa tuli näkyviin perheiden oma ääni haasteiden synnystä, kohtaamisesta ja ratkaisuisista hyvinvoinnin edistämiseksi. Hankkeessa rakentui heti laaja-alaiset verkostot keskeisten kumppanijärjestöjen sekä muiden teemaan kiinnittyvien tahojen kanssa. Sisällöt saivat myös medianäkyvyyttä.

Vanhempana tänään työssä tavoitettiin vanhempainiltojen kautta noin tuhat vanhempaa. Keväällä toteutettiin kolme Ukrainan kriisi -verkkovanhempainiltaa alle kouluikäisten, alakouluikäisten ja nuoruusikäisten vanhemmille. Lisäksi tuotettiin tukimateriaalia verkkosivuille Ukrainan kriisin käsittelyyn lasten ja nuorten kanssa. Syyskaudelle valmistui odotusajasta alakouluikään suunnatut vanhemmuusvideot suomen ja ruotsin kielellä. Samassa yhteydessä toteutettiin Kysy asiantuntijalta some-postaussarja. Katsojia videoilla oli syksyn aikana noin 10 000. Lisäksi videoita on esitetty osana koulutuksia ja vanhempainiltoja. Vanhemmuusaiheisia blogikirjoituksia ja artikkeleita julkaistiin MIELI ry:n verkkosivujen lisäksi muun muassa YLE Galaxin ja Kamalat äidit -verkoston sivuilla. Yhteistyötä vanhemmuusteemoihin liittyen tehtiin muiden järjestöjen, kuten Vanhempainliiton ja Mannerheimin lastensuojeluliiton kanssa.

5. AIKUISTEN JA TYÖELÄMÄN MIELENTERVEYSTYÖ

Aikuisten mielen-terveys-työ

MIELI ry:n aikuisten mielen-terveys-työ keskittyi erityisesti mielen-terveysosaamisen levittämiseen haavoittuvassa tilanteissa oleville, ikääntyneille, eri aloilla työskenteleville ammattilaisille sekä aikuisväestölle yleisesti. Yksilöiden mielen-terveysosaamisen ja -taitojen vahvistamisen rinnalla kehitettiin mielen-terveysosaamista ja -taitoja yhteisöissä ja arjen toimintaympäristöissä. Levittämisen ohella toimintaympäristöihin ja palvelujärjestelmään juurrutettiin mielen-terveyttä tukevaa osaamista ja menetelmiä.

Mielen-terveyden ensiapu® -koulutusten kysyntä oli vuonna 2022 ennätysellisellä tasolla. MTEA® - ohjaajakoulutuksiin oli enemmän tulijoita kuin koulutuksiin pystyttiin ottamaan, ja vuoden lopussa jonoon jäi 135 koulutuksesta kiinnostunutta. Suuren kysynnän vuoksi ohjaajakoulutuksia järjestettiin suunniteltua enemmän, yhteensä 20 koulutusta, joissa oli 225 osallistujaa. Tämä oli 94 koulutettua enemmän kuin vuonna 2021. Ruotsinkielisen ohjaajakoulutuksen lisäksi toteutettiin myös ensimmäinen englanninkielinen ohjaajakoulutus. Ohjaajat järjestivät yhteensä 618 MTEA® -koulutusta. Näintä 315 oli MTEA®1 koulutuksia, 204 MTEA®2 koulutuksia ja 99 NMEA (Nuorten Mielen-terveyden ensiapu) koulutuksia. Koulutuksista 208 järjestettiin verkossa. Lisäksi yksikön henkilöstö toteutti 45 MTEA® -peruskoulutusta. Koulutuksiin osallistui yhteensä 7 907 henkilöä, mikä on 3 153 osallistujaa enemmän kuin vuonna 2021. Koulutuksiin osallistuneista 59 prosenttia oli kansalaisia ja 41 prosenttia ammattilaisia.

Yksilöiden ja yhteisöjen resilienssin vahvistamiseksi Mielen-terveyden ensiapu -koulutuksia kohdennettiin myös haavoittuvassa asemassa oleville ihmisille sekä henkilöille, jotka eivät normaalisti ehkä koulutuk-

seen hakeutuisi. 125-vuotisjuhlavuonna MIELI ry lahjoitti 125 maksutonta MTEA® -koulutusta, jotka toteutettiin yhteistyössä 27 jäsenjärjestön, 36 yhteistyöorganisaation sekä MTEA® -ohjaajien kanssa. Koulutuksia järjestettiin 32 kunnassa. Osa koulutuksista järjestettiin valtakunnallisina koulutuksina verkossa. LähiTapiolan lahjoituksella järjestettiin koulutuksia kahdessatoista Uudenmaan ja pääkaupunkiseudun kunnassa, joissa osallistujia oli 129. Näillä koulutuksilla tavoitettiin muun muassa mielenterveyskuntoutujia, omaishoitaajia, työttömiä ja sosiaalitoimen asiakkaita. Lisäksi haavoittuvassa asemassa oleville osallistujille myönnettiin maksuttomia lisenssejä 325 kappaletta.

Yksi vuoden painopisteistä oli nuorten hyvinvoinnin vahvistaminen. Nuoren mielen ensiapu® -koulutuksen uudistus jatkui. Samanaikaisesti nykyistä koulutusta levitettiin voimallisesti. NMEA® -koulutusten kokonaismäärä yli kaksinkertaistui edellisestä vuodesta, koulutuksia toteutui yhteensä 99 kappaletta. Koulutusyhteistyö Aalto-yliopiston, Turun Yliopiston, Suomen Partiolaisten ja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) kanssa tiivistyi. YTHS:n 33 psykologia koulutettiin MTEA®1 ja MTEA®2 -ohjaajiksi ja ohjaajat järjestivät 80 koulutusta opiskelijoille ja henkilöstölle.

MTEA® -ohjaajien verkostoitumista ja oppimista tuettiin verkostopäivillä. Ohjaajille järjestettiin alueellisia verkostokokouksia, joissa suunniteltiin ja arvioitiin alueellista koulutustoimintaa ja koulutusten juurtumista. Yhteensä 336 MTEA® -ohjaajaa tavoitettiin valtakunnallisilla verkostopäivillä ja alueellisilla Teams- tapaamisilla. Lisäksi ohjaajia tavoitettiin ohjaajakirjeillä. MTEA® työn historia koottiin ja se esiteltiin verkostopäivillä.

MTEA® -koulutusten laadun kehittämisessä painopisteenä olivat NMEA® -koulutuksen uudistus sekä MTEA®1 -koulutuksen uudistukseen liittyvän tutkimusraportin julkaisu sekä koulutukseen liittyvän uudistustyön aloitus. MTEA®2 -koulutuksesta laadittiin hyte -toimintamallikuvaus, joka lähetettiin terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle vertaisarvioitavaksi. Koulutusmateriaaleja käännettiin sekä ruotsin- että englannin kielille. MTEA®2 -verkkokoulutus käännettiin ruotsiksi ja otettiin käyttöön. Ohjaajamateriaalien saavutettavuutta Moodlessa parannettiin ja Odoo -koulutusrekisterin käyttöönottoa valmisteltiin vastamaan paremmin yksikön tarpeeseen.

Mielenterveysosaamisen juurtumista tukevaa työtä tehtiin erityisesti Pohjois-Savon, Etelä-Karjalan, Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun hyvinvointialueilla. Näillä alueilla laadittiin alueellisia ja paikallisia suunnitelmia koulutusten levitykseen ja juurtumiseen yhteistyössä kuntien ja eri organisaatioiden kanssa. Mielenterveysosaamisen levittämiseen ja juurtumiseen liittyvä yhteistyö Mielenterveysstrategian levittäminen kunnissa -hankkeiden, Tulevaisuuden sote-keskus hankkeiden sekä Itsemurhien ehkäisy -hankkeiden kanssa jatkui.

Yksikön asiantuntijat antoivat yli kolmekymmentä haastattelua, joissa aiheina oli esimerkiksi miehet ja mielenterveys sekä Ikääntyneiden mielen hyvinvointi. Lisäksi kirjoitettiin artikkeleita, tehtiin tutkimusseuranta sekä osallistuttiin YLEN:n Akuutin Selviytyjät -henkilötarinoihin liittyvän korttisarjan työstöön.

MIELI ry:n sisäinen miestyön asiantuntijaverkosto aloitti toimintansa ja verkoston työtä koordinoi yksikön asiantuntija. Yhteistyössä viestintäosaston kanssa suunniteltiin ja toteutettiin Mielen puolikkaat -podcast sekä luotiin some -sisältöjä miesten viikolle. Lapinlahden Lähteellä toteutettiin yleisöluento teemana Mielenterveys ja merkityksellisyys. Henkilöstölle järjestettiin myös missiotyöpaja aiheena Mielenterveys ja hyvä elämä.

Ikääntyneiden mielenterveys

Ikääntyneiden mielenterveystyö MIELI ry:ssä jatkui edelleen aliresursoituna. Koska järjestön omat resurssit tällä alueella ovat vaatimattomat, tavoitteena on ennen kaikkea kyetä tukemaan muita toimijoita ja verkostoja vahvistamaan ikäihmisten mielenterveyttä.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa lisäsi kiinnostusta ikääntyneiden mielenterveyteen ja hyvinvoinnin tukemiseen kriisitilanteissa. Kiinnostus tuotti lukuisia luento- ja haastattelupyynnöitä. Jo viikon sisällä hyökkäyksestä MIELI ry oli koonnut eläke- ja vanhusjärjestöjen edustajia pohtimaan hyökkäyksen ikääntyneelle väestölle aiheuttamaa kuormitusta ja keinoja siinä tukemiseen. Taustalla olivat muiden muassa havainnot ikäihmisten lisääntyneistä yhteydenotoista kriisipuhelimeen hyökkäyksen jälkeen. Yhteistyössä Mielellään-verkoston kanssa toteutettiin luento Sotatilannetta pohtivan kohtaaminen -teemalla. Ikääntyneiden mielenterveyden edistämiseen liittyvä sisältö HUS:n Mielenterveystalossa päivitettiin.

MTEA[®] -ohjaajille järjestettiin neljä Ikääntyvä mieli -lisäkoulutusta, joissa oli 59 osallistujaa. Koulutukseen osallistuneille järjestettiin jatkona verkostopäivä. Ikääntyneille ja ikääntyneiden kanssa työtä tekeville järjestettiin yhteensä yhdeksän MTEA[®] -koulutusta, joissa oli yhteensä 94 osallistujaa. Yhteistyössä paikallisten jäsenjärjestöjen kanssa toteutettiin kaksi Mieli ikä -runopiiri -ohjaajakoulutusta. MIELI ry myös osallistui Kansallisen Ikäohjelman valmisteluun. Onni TV -yhteistyö toi Mielenterveyden edistämisen sisältöä ikääntyneiden olohuoneisiin yhteensä 16 viikon ajan.

Työelämän mielenterveyden edistäminen

MIELI ry pyrkii omalla toiminnallaan edistämään mielenterveyttä vahvistavien käytäntöjen ja voimavarojen vahvistamista työelämässä, tavoitteena mieliystävällinen työelämä. Työelämän mielenterveys -yksikkö on vuoden 2022 aikana vakiinnuttanut toimintansa ja Mieli työssä -koulutusten kysyntä on kasvanut. Yksikössä toimi vuoden 2022 lopussa seitsemän työntekijää.

Mieli työssä[®] -koulutuksilla on vahvistettu ja tuettu mieliystävällisten työpaikkojen rakentamista vahvistamalla organisaatioiden, johtajien ja henkilöstön mielenterveysosaamista ja taitoja kehittää mielenterveyttä edistävää toimintakulttuuria työpaikoille. Yhteensä 34 eri työpaikkaa hankki Mieli työssä -koulutuksia ja Mieli työssä -verkkokoulutuksia. Vuoden 2022 aikana Mieli työssä -koulutusten kehittäminen jatkui laajentamalla ja vakioimalla uusia ajankohtaisia tarjottavia koulutusteemoja. Suosituimmat koulutusteemat olivat Mielenterveyttä vahvistava lähijohtaminen ja Työyhteisötaidot. Koulutusten kautta tavoitettiin 5 420 työkäistä ja koulutuksia kertyi yhteensä 76. Lisäksi Mieli työssä -verkkokoulutukset ovat vahvistaneet paikkaansa osana Mieli työssä -tuoteperhettä ja asiakkaiden kiinnostus on ollut kasvavaa. Verkkokoulutuksiin osallistui noin 1 800 osallistujaa ja suosituin verkkokoulutus oli Mielenterveyttä vahvistava työyhteisö. Loppuvuodesta 2022 on käynnistetty suunnittelutyö Mieli työssä -kouluttajaverkostosta, jotta vahvistetaan mahdollisuutta tarjota lähikoulutuksia valtakunnallisesti.

MIELI ry oli mukana kehittämässä Mielenterveyden tuki työpaikalla -toimintamallia Työterveyslaitoksen kumppanina. Työ toteutettiin Työelämän mielenterveysohjelman osahankkeena, ja se julkaistiin marraskuussa (materiaali osoitteessa www.ennenkuin.fi). Malli kehitettiin yhdessä 25 työpaikka-työterveyshuolto -parin kanssa. Malli ohjaa työterveysyhteistyötä enemmän mielen hyvinvoinnin vahvistamiseen, myös työyhteisötasolla.

Mielenterveyden edistämisen tavoite ulottui vuonna 2022 myös Suomen ulkopuolelle Well@SME-hankkeen kautta. Hankkeen kahdeksan eurooppalaista partneria kokoontuivat yhteen Italiassa kesäkuussa pidetyssä hanketapaamisessa. MIELI ry kehitti vuonna 2022 hankkeeseen liittyviä osakokonaisuuksia kuten

yhteisen tietokannan ja podcast/videokirjaston pienten ja keskisuurten yritysten mielenterveyden tueksi. Hanke jatkuu vuoteen 2024 asti.

Hyvän mielen työpaikka® -merkki kannustaa työpaikkoja muuttamaan toimintatapoja ja rakenteita mielivälisemmiksi. Merkkitoiminnassa pääpaino vuonna 2022 oli merkin uuden digipalvelun kehittämistyö osana Työterveyslaitoksen koordinoimaa MYÖTE-hanketta. Uudesta järjestelmästä on tarkoitus tehdä entistä käyttäjäystävällisempi. Ratkaisun suunnittelu, vaatimusmäärittelyt ja tarjouskilpailu saatiin valmiiksi ja palvelun toteuttaminen valitun toimittajan kanssa käynnistyi joulukuussa.

Kehittämistyön rinnalla jatkettiin merkkipalvelun ylläpitoa. Toimintavuoden aikana vastaanotettiin 48 merkkihakemusta. Merkkejä myönnettiin 39, joista ensimerkkejä oli 27 ja jatkokauden merkkejä 12. Muutamia hakemuksia jäi odottamaan käsittelyä tai niihin oli pyydetty hakijalta täydentäviä tietoja. Hyvän mielen työpaikka® -merkin saaneissa organisaatioissa työskentelee arvion mukaan lähes 91 000 työntekijää. Vuoden aikana Hyvän mielen työpaikka® -merkkiä markkinoitiin erilaisissa webinaareissa ja muissa tilaisuuksissa. Tilaisuuksia oli toimintavuoden aikana 22 ja niissä kohdattiin yli viisisataa henkilöä. Merkki on mukana huhtikuussa toimintansa aloittaneessa Mielenturvaa-verkostossa (mielenturvaa.fi). Verkoston tavoitteena on haastaa työpaikat mukaan tekemään konkreettisia tekoja työelämän mielenterveyshaasteiden selättämiseksi ottamalla käyttöön Mielenturvaa-mallin. Hyvän mielen työpaikka® -merkki on osa mielenturva-mallia.

Yrittäjien hyvinvointityötä kehitettiin vuoden aikana myös osana MYÖTE-hanketta. Hankkeessa yrittäjille suunnatun hyvinvointikoulutuksen sisältö ja rakenne uudistetaan ja luodaan yrittäjien tarpeita paremmin palveleva verkkomenetelmä. Vuoden 2022 aikana luotiin verkkomenetelmän sisällöt ja testattiin menetelmän toimivuutta kahdessa pilottiryhmässä, joihin osallistui 22 yrittäjää. Yrittäjien tietoisuutta mielenterveyden merkityksestä vahvistettiin lisäksi vuoden aikana yrittäjätilaisuuksissa pidetyillä puheenvuoroilla. Tilaisuuksiin osallistui noin 80 yrittäjää. Yhteistyötä tehtiin erityisesti Yrittäjien Kriisikeskus -hankkeen sekä Työterveyslaitoksen yrittäjähankkeiden kanssa.

Yhteistyössä Työttömien ay-jäsenten tukiyhdistys ry:n, Takuusäätiön ja Työttömien keskusjärjestön Terveudeksi 2.0 hankkeen kanssa tuotettiin Työttömän ensiapupaketin työttömyysuhan alla oleville työntekijöille ja luottamushenkilöille. MIELI ry toimi myös työelämäkumppanina Lapsiasianvaltuutetun toimiston Lasten vuoro -kampanjassa.

Yksikkö on vuoden aikana tehnyt monenlaista vaikuttamistyötä puheenvuorojen ja medianäkyvyyden kautta. Lehtiartikkeleita on ollut noin 30. Artikkeleita julkaisi esimerkiksi YLE, Helsingin Sanomat, Turun Sanomat, Iltalehti, Me Naiset ja Lännen media. Vaikuttamispuheenvuorojen kohdeyleisönä on ollut noin 700 henkilöä. Kohteina esimerkiksi Työterveyshuollon ajankohtaispäivät, LähiTapiola, Ilmarinen, KEVA, Helsingin Ekonomit ry ja AKAVA ry.

Perhe- ja psykoterapian asiantuntemukseen pohjautuvat koulutukset

Perhe- ja psykoterapian asiantuntemukseen pohjautuvista, maksullisista ammatillisista täydennyskoulutuksista keskeisiä koulutuksia olivat Perhearviointi- ja Perhekompassi-koulutukset, joiden myötä tavoitettiin lasten ja nuorten toimintaympäristöissä ja myös heikommassa asemassa olevien perheiden kanssa työskenteleviä sosiaali- ja terveysalan sekä kasvatusta ja opetusalan ammattilaisia ja organisaatioita. Psykoterapian perusteet -koulutus toteutettiin vakiintuneeseen tapaan. Koulutus antaa valmiudet hakeutua psykoterapeuttikoulutukseen ja toimii samalla monipuolisena ammatillisena täydennyskoulutuksena.

Vaativat kohtaamiset asiakastyössä –koulutuksien kysyntä jatkoi yhä kasvuaan, ja sitä tilattiin uusille kohderyhmille, kuten juristeille. Nämä koulutukset on suunnattu kaikille työntekijöille ja organisaatioille, jotka kohtaavat työssään haasteellisia tilanteita ja joilla on halua huolehtia siitä, kuinka työn kuormituksesta voidaan suojautua entistä paremmin sekä yksilö- että yhteisötasolla.

Hyvän mielen kunta -hanke (2021-2023)

Keväällä 2021 käynnistynyt Hyvän mielen kunta -hanke toteutetaan osana kansallisen mielenterveysstrategian toimeenpanoa. Hanke on sosiaali- ja terveysministeriön osarahoittama. Hyvän mielen kunta -hankkeessa vahvistetaan ja kehitetään mielenterveysosaamista ja -johtamista kunnissa. Hankkeeseen osallistuu 28 kuntaa ja hankkeen pääpaino on edistävän ja ennaltaehkäisevän otteen, osaamisen ja mielenterveysjohtamisen vahvistaminen, poikkihallinnollisuus ja 28 kunnan vertaisoppiminen ja -kehittäminen. Ehkäisevä päihdetyö on tärkeä osa hanketta.

MIELI ry:n kuntayhteistyössä kehittämä Hyvän mielen kunta -toimintamalli on lähestymistapa, joka auttaa kuntaa vahvistamaan mielenterveyttä. Hyvän mielen kunta –toimintamallin työkalut tukevat ja kannustavat kuntia vahvistamaan asukkaiden mielenterveyttä osana kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä, tukevat kuntia strategisten linjausten tekemisessä ja työskentelyn painopisteiden valinnassa, oman tilanteensa arvioimisessa sekä vahvuksiensa ja kehittämistarpeidensa tunnistamisessa. Sen keskeisin väline on tarkistuslista. Tarkistuslistaa on kehitetty yhdessä kuntien, EHYT ry:n ja palvelumuotoilijoiden kanssa ja sille on luotu käyttöönottopolku. Hankkeessa on vuoden 2022 aikana kehitetty digitaalinen käytännön työvälinepakki, johon on koottu mielenterveyden edistämisen ja ehkäisevän päihdetyön toimintamalleja. Vuoden aikana on kehitetty myös toimintamallia ja mielenterveysjohtamista tukeva kuntien johtamisen malli.

Hankkeessa on tehty paljon sidosryhmäyhteistyötä ja yhteistyötä myös alueiden kanssa. Hyvän mielen kunta löytyy YK:n Agenda 2030-toimeenpanon Suomen tiekartasta ja on otettu muun muassa Helsingin hyvinvointisuunnitelmaa ja tarkistuslistasta on tehty opinnäytetyö. Hanketta, mallia ja sen välineitä on esitelty muun muassa Kuntaliiton HYTE-päivillä, Kuntaliiton Kuntamarkkinoilla, ruotsinkielisää oppilas- huollon päivillä ja Kuopion HYTE-päivässä.

6. VAIKUTTAMISTYÖ JA KEHITTÄMINEN

Vaikuttamistyön näkökulmasta vuosi 2022 oli edelleen haastava, kuten edellinenkin vuosi. Päätäjien huomio oli edelleen ennen kaikkea koronakriisin hoidossa, hyvinvointialueiden valmistelussa ja hoitotakuussa, minkä lisäksi pitkä tauko kasvokkaisissa tapaamisissa ja tilaisuuksissa olivat vähentäneet luontevaa vuorovaikutusta päättäjiin ja virkamiehiin. Lisäksi peruspalveluministerin tehtävää hoiti sijainen osan vuotta ministeri Kiurun jäätyä vanhempainvapaalle.

MIELI ry:llä oli edelleen merkittävä rooli koronan mielenterveysvaikutusten teemojen esille nostamisessa eri areenoilla. Erityisesti julkisessa keskustelussa vahvistui tietoisuus nuorten hyvinvoinnin vajeista.

Kevään 2023 eduskuntavaaleihin ja hallitusohjelmavalmisteluun tähtäävä tavoitevalmistelu ja vaikuttamisprosessi käynnistettiin jo hyvissä ajoin. Vaikuttamistyötä vahvistettiin keväällä perustamalla toiminnanjohtajan esikuntaan yhteiskuntasuhdepäällikön tehtävä. Osana vaaleihin tähtäävää valmistelua MIELI ry kokosi syksyllä yhteensä yli 140 toimijaa pohtimaan yhdessä keinoja nuorten hyvinvoinnin vahvistamiseen. Lopputuloksen syntynyt kahdeksan toimenpidekokonaisuuden ja yli 70 ratkaisuehdotuksen ohjelma luovutettiin puolueille 14. joulukuuta.

MIELI ry toi omassa vaikuttamistyössään ja -viestinnässään yhteiskunnalliseen keskusteluun ns. kolmois-kriisin merkitystä mielenterveydelle – koronapandemian rinnalla väestö elää samaan aikaan ympäristö-kriisin ja Venäjän Ukrainan hyökkäyssodan aikaa, jolla on ollut merkittäviä vaikutuksia globaaliin turvallisuusilmastoon. Varsinaista kolmois-kriisin hoitoon tarttumista päätöksenteossa ei tapahtunut, mutta MIELI ry onnistui saamaan resursseja omaan työhönsä sekä lahjoituksina ja julkisina avustuksina.

Mielenterveysstrategian toimeenpano oli edelleenkin sivussa STM:n agendalla. Mielenterveysstrategian toteutukseen hallituskaudelle varatuista määrärahoista merkittävä osa uhkasi jäädä jakamatta eikä strategian toimeenpanoa arvioitu suhteessa muuttuneeseen toimintaympäristöön. THL:n koordinoitavuus jäi melko tekniseksi eikä koordinaatiossa kovin hyvin tunnistettu järjestöjen monipuolista roolia strategian toimeenpanossa, mikä näkyy THL:ssä tuotetussa strategian väliarviossa, joka keskittyy viranomaistoimiin ja strategiasta rahoitettuihin melko rajattuihin hankkeisiin. MIELI ry sopikin vuoden päättyessä ministeriön kanssa, että järjestö tuottaa väliarvioraportin rinnalle ns. kumppanuusraportin, johon kootaan järjestöjen toimia strategian toimeenpanossa ja myös niitä esteitä, joita järjestöt olivat kokeneet strategiaan kiinnittymisessä. Vuoden aikana STM:ssä ryhdyttiin valmistelemaan jo hallituskauden alkaessa puheena ollutta valtioneuvoston periaatepäätöstä mielenterveysstrategian toimeenpanosta turvaamaan ja suunnittelemaan strategian poikkihallinnollista toimeenpanoa tulevalle hallituskaudella. MIELI ry:n Kristian Wahlbeck osallistui periaatepäätöksen valmistelutyöhön mielenterveysstrategian poikkihallinnollisessa virkamiesryhmässä.

Toisena keskeisenä vaikuttamisteemana ollut Terapiatakuu hylättiin hoitotakuun valmistelussa ja vuoden päättyessä vaikutti todennäköiseltä, että laajaa poliittista kannatusta saanut kansalaisaloite jää lopulta kokonaan käsittelemättä eduskuntakauden päättyessä. Terapiatakuuta valmistellaan kuitenkin Etelä-Suomessa Terapiat etulinjan –hankkeessa, ja isoista kaupungeista Helsinki, Tampere ja Turku ovat tehneet päätöksen terapiatakuun toteuttamisesta. Terapiatakuu siis etenee, mutta valtakunnalliset päätökset eivät ole edenneet.

MIELI ry on pyrkinyt vaikuttamaan sote-uudistuksessa sekä mielenterveyspalveluiden vahvistamiseen erityisesti perustasolla että järjestölähtöisen auttamistyön asemaan mm. Kriisikeskusten toimintaedellytysten varmistamiseksi. Pitkälti MIELI ry:n monivuotisen vaikuttamistyön tuloksena järjestölähtöisen toiminnan rooli hyvinvointialueilla on ylipäättään noussut näkyviin ja sen tulevaisuuden varmistaminen mukaan sote-uudistuskeskusteluun. Järjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen hyvinvointialueuudistuksessa vaativat edelleen työtä, mutta vuoden aikana hyvinvointialuevalmistelussa syntyi ratkaisuja järjestöjen osallisuuden ja avustamisen malleista. Myös järjestöavustuksiin kohdistuvia leikkausuhkia mm. Helsingissä onnistuttiin torjumaan.

Keskeinen järjestöjen yhteinen vaikuttamisteema toimintavuonna liittyi edelleen järjestöjen taloudellisiin toimintaedellytyksiin. Vuodesta 2019 yhteiskunnassa käyty keskustelu rahapelituottoihin perustuvan rahoitusjärjestelmän muuttamisesta ja toisaalta ministeriöiden avustuskäytäntöjen yhdenmukaistamisesta etenivät vuoden aikana. Vaikuttamistyö eri foorumeilla ei ole pystynyt estämään järjestöjen valtionavustusten siirtämistä valtion menokehykseen, mutta vaikuttamistyöllä on ollut merkitystä siihen, millaisena muutoksia ollaan toteuttamassa. MIELI ry on ollut valmistelussa aktiivinen ja pystynyt vaikuttamaan syn-tyneisiin linjauksiin, mutta alkuvuonna 2022 eduskuntapuolueet sopivat Veikkausrahoitusmallin purkamisesta ja järjestöjen rahoituksen siirtämisestä valtion budjettiin. Parlamentaarisisessa sovussa linjattiin samalla kuitenkin järjestöjen autonomian turvaamiseen ja varainhankinnan mahdollistamiseen liittyviä asioita, jotka vastuutettiin valtiorainministeriön VADigi-hankkeelle jatkovalmisteluun. MIELI ry:n toiminnanjohtaja oli aktiivisesti mukana tässä jatkovalmistelussa ja myös STM:n avustusasioiden neuvottelukunnan puheenjohtajana tuotti näkökulmia avustusjärjestelmän uudistamiseen. VADigi-hankkeen valmistelu järjestöjen valtionavustuskäytäntöjen uudistamiseksi eteni hitaasti, mutta järjestöjen kannalta ongelmallisia linjauksia ei ole syntynyt.

MIELI ry:n oma vaikuttamistyö toimi tiiviissä yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa Mielenterveyspoolin vaikuttamistyön kanssa. **Mielenterveyspooli** on mielenterveysjärjestöjen yhteistyöverkosto, jonka tavoitteena on vahvistaa järjestöjen vaikuttamistyötä, vaikuttaa väestön asenteisiin ja tiivistää järjestöjen yhteistyötä. Pooliin kuuluu 32 organisaatiota, ja MIELI ry toimii hallinnoivana organisaationa.

Pooli teki aktiivista vaikuttamistyötä terapiatakuualoitteen puolesta. Toisena vaikuttamiskärkenä oli yhtäläinen oikeus vakuutusturvaan, ja Mielenterveyspooli luovutti Vailla vakuutusta -kampanjan vetoomuksen koko vakuutusala edustavalle Finanssiala ry:lle.

Toimintavuoden aikana pooli teki hyvinvointialuevaalien alla kampanjaa erityisesti sosiaalisen median alustoilla ja kokosi järjestöjen yhteisen ohjelman myös vuoden 2023 eduskuntavaaleihin. Pooli osallistui valtioneuvoston mielenterveysstrategiaa koskevan periaatepäätöksen valmisteluun järjestämällä avoimen työpajan mielenterveyskriisistä ja viemällä järjestöjen näkökulmia sosiaali- ja terveysministeriön periaatepäätöksen valmistelutyön tueksi. Aalto-yliopisto ja Mielenterveyspooli aloittivat tutkimusyhteistyön syrjinnän kokemuksesta tai koetusta esteestä kulutusasioinnissa.

Toimintavuonna STEAn hankerahoitus toiminnalle loppui, mutta toimintaa pystyttiin jatkamaan pieni-muotoisempina MIELI ry:n oman rahoituksen turvin. Mielenterveyspoolin toiminnasta vastasi alkuvuodesta hankepääällikkö tukenaan viestinnän asiantuntija, joka jatkoi loppuvuoden poolin ainoana työntekijänä MIELI ry:n viestintäyksikön yhteydessä. Hanketyöntekijät toimivat myös **eduskunnan mielenterveyspoliittisen neuvottelukunnan** pysyvänä sihteeristönä.

Mielenterveyspolitiinen neuvottelukunta on keskeinen mielenterveysjärjestöjen vaikuttamiskanava eduskuntapuolueisiin. MIELI ry:n lisäksi neuvottelukunnan toimintaan kiinnittyvät Mielenterveyden keskusliitto, Mielenterveysomaisten keskusliitto Finfami ry sekä ruotsinkielinen Psykosociala Förbundet. Neuvottelukunnan työ jatkui aktiivisena myös toimintavuonna, ja sen työhön osallistuvilta kansanedustajilta saatiin myönteistä palautetta.

Mielenterveyspoolin ohella MIELI ry:n järjestötason vaikuttamisverkostoihin kuului myös kansanterveysjärjestöjen tarttumattomien sairauksien verkosto, jonka puheenjohtajajärjestönä MIELI ry toimintavuonna toimi. MIELI ry kuitenkin päätyi vetäytymään verkostosta vuoden aikana, koska edistävää ja ehkäisevää mielenterveystyötä tekevänä järjestönä sen yhtymäpinnat tarttumattomien sairauksien järjestöverkoston työhön olivat jossain määrin vähäiset. Poisjäantiin ei liittynyt dramatiikkaa, vaan kyse oli pelkästään resurssien tehokkaasta kohdentamisesta. MIELI ry jatkaa edelleen sosiaali- ja terveysministeriön NCD-verkoston jäsenenä.

Muita vaikuttamisverkostoja olivat mm. sosiaali- ja terveysalan järjestöjen keskusjärjestö SOSTE:n verkostot sekä sote-järjestöjen toiminnanjohtajaseura. Järjestölähtöisten sote-palvelujen kehittämiseksi järjestö on myös vuodesta 2018 lähtien osallisena yhteiskunnallisessa yrityksessä, Alustayhtiö Sociala Oy:ssä.

Kansainvälinen yhteistyö

MIELI ry on eurooppalaisten mielenterveystoimijoiden kattojärjestön **Mental Health Europe (MHE)** -järjestön jäsen sekä maailman laajuisen **World Federation for Mental Health (WFMH)** -järjestön jäsen.

MIELI ry osallistui MHE:n hallituksen työskentelyyn, ja osallistui sitä kautta mm. EU:n COVID-19 epidemian mielenterveysvaikutuksia koskevaan eurooppalaiseen keskusteluun.

EU:n kansanterveysohjelman hyvien käytäntöjen tietokantaan edellisvuonna hyväksytyt MIELI ry:n hallinnoima Lapset puheeksi -menetelmä sai rahoituksen menetelmän kansalliseen ja eurooppalaiseen leviämiseen. MIELI ry ja Turun yliopisto sopivan kuitenkin komission hyväksynnällä hankkeen kansainvälisenkoordinaatiovastuun siirtämiseltä yliopistolle.

MIELI ry on jäsen International **Association for Suicide Prevention** IASP -järjestössä, joka järjestää joka toinen vuosi maailman kongressin ja edistää itsemurhien ehkäisyä ja tuottaa materiaalia maailman itsemurhien ehkäisy päivään vuosittain. Itsemurhien ehkäisy-yhteistyötä tehtiin myös Facebookin kanssa. Sekasin-chat toiminta on herättänyt kiinnostusta laajasti kansainvälisesti.

Eurooppalaisten puhelinuuttajien verkostosta **IFOTESista** (International Federation for Telephone Emergency Services) päätettiin erota, koska organisaation odotusta työpanoksesta ei ole mahdollista täyttää. Lisäksi verkoston toimijat poikkeavat taustaltaan ja toimintatavoiltaan MIELI ry:stä.

MIELI ry on edelleen jäsenenä eurooppalaisessa European Family Therapy Association (EFTA-TIC) -järjestössä sekä maailman laajuudessa International Family Therapy Association (IFTA) -järjestössä.

Koronan takia kansainvälinen yhteistyö ja vaikuttaminen oli edelleen aiempia vuosia vähäisempää. Merkittävä osa yhteydenpidosta tapahtui edelleen verkon välityksellä.

Kehittämistoiminta

Kehitysjohdajan tehtävä lakkautettiin ainakin väliaikaisesti Kristian Wahlbeckin siirryttyä omasta toiveestaan puolikkaaseen työviikkoon ja sen myötä johtavan asiantuntijan tehtävään.

Sisäisessä kehittämisprosessissa hyödynnettiin horisontaalisia työryhmiä. Vaikuttamisryhmä, teoriatyöryhmä, tutkimusreferaattiryhmä ja ruotsinkielisen toiminnan kehittämisryhmä keräsivät yhteen osastojen edustajia kehittämään järjestön toimintaa. Järjestön yhteisten tuloksellisuusmittareiden keräys tehostui digitaalisen toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönoton myötä ja vastauksia saatiin lähes 6 000. Yhteisellä mittarilla mitattiin MIELI ry:n toiminnan vaikutusta vastaajien hyvinvointiin, mielenterveysosaamiseen ja mielenterveysasenteeseen.

Toimintavuonna käynnistyi myös mielenterveysvaikutusten arviointia kehittävä **MIVA-hanke** valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan rahoituksen turvin. Hankkeessa pilotoitiin mielenterveysvaikutusten arviointia Lapinlahden sairaala-alueen tulevaisuutta koskevassa kunnallisessa päätöksenteossa.

7. VIESTINTÄ JA VARAINHANKINTA

Viestintä

MIELI ry:n viestinnässä oli valmistauduttu painottamaan koronapandemian mielenterveysvaikutuksia ja osallistumaan jälleenrakennukseen tukemalla väestön kriisinkestävyyttä.

Toimintaympäristö muuttui oleellisesti helmikuussa Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Sotautusten aiheuttamaan ahdistukseen reagoitiin välittömästi tarjoamalla keinoja käsitellä vaikeita tunteita, lisäämällä voimavaroja vahvistavaa ja toivoa luovaa viestintää ja muistuttamalla auttavista kanavista.

Julkisuuteen vakiintui käsite kolmoiskriisi, jolla tarkoitetaan koronapandemian, Venäjän hyökkäyssodan ja ympäristökriisin muodostamaa pitkittynyttä kriisiaikaa. Kriisiaika on heikentänyt etenkin nuorten jakamista ja huoli nuorista kasvoi. MIELI ry vastasi huolipuheeseen Nuorten hyvinvointiohjelmalla, joka julkaistiin joulukuussa. Nuorten auttaminen oli teemana myös joulukeräyksessä.

Kriisitilanteissa tarve mielenterveystiedolle ja mielen hyvinvoinnin tukemiselle kasvaa. MIELI ry:n asiantuntijoiden kysyntä oli suurta ja näkyvyys mediassa viikoittaista. Vuoden aikana kertyi mediaosumia 1873. Sosiaalisen median kanaviin saatiin 15 000 uutta seuraajaa ja niiden kautta tavoitettiin vuoden aikana 1 200 000 henkilöä. Näyttökertoja kertyi yhteensä 1 600 000. Pelkästään **Maailman mielenterveyspäivän** postaukset saivat 940 700 näyttökertaa eri somekanavissa. Teemapäivä näkyi laajasti paitsi Helsingin keskustassa myös 32 yhdistyksen tapahtumina eri puolilla Suomea. **Mielenterveyspalkinnon** sai psykologi ja some-vaikuttaja Terapeuttiville eli Ville Merinen. Itsemurhien ehkäisykampanja *Mitä kuuluu* puhui vähemmistöjen haasteista, kannusti ottamaan itsetuhoiset ajatukset puheeksi ja luomaan toivoa.

Varainhankinta ja kampanjointi

Vuosi 2022 oli juhlavuosi, mikä näkyi **125-juhlavuoden** tunnuksena ja koko vuoden läpileikkaavana ”mielenterveys kuuluu kaikille”. teemana. Maaliskuun lopun vuosijuhla Helsingin Tennispalatsissa keräsi yhteen MIELI ry:n yhteistyökumppaneita ja tukijoita ja käynnisti kevään **Mielinauha-kampanjan**. Mielinauha toi uusien yrityskumppaneiden ja Haloo Helsinki -yhteistyön kautta merkittävästi lisää näkyvyyttä. Haloo Helsingin esiintymiset - erityisesti Mielinauhan esiin nostaminen täyteen myydyssä stadionkonsertissa olivat vuoden kohokohtia. Vuoden uusi avaus oli yhteistyö Ruisrockin kanssa. MIELI ry:n läsnäolo ja Huolituoli saivat kiittävän palautteen kävijöiltä ja hyvin medianäkyvyyttä.

Yritysyhteistyön vahvistuminen, Mielinauha-kampanja ja onnistunut joulukeräys varmistivat varainhankinnan erinomaisen 1,6 miljoonan euron tuloksen. Varainhankinnan kehittämisen tueksi käynnistettiin CRM-tietojärjestelmän hankinta.

Viestintäyksikkö organisoitui uudelleen ja päivitti viestintästrategian, jonka tavoitteet ovat mielenterveystietoisuuden laajentaminen, MIELI ry:n tunnettuuden kasvattaminen ja brändimielikuvan vahvistaminen sekä tukijoiden: lahjoittajien ja vapaaehtoisten joukon kasvattaminen. Strategian keskeinen ajatus on Yksi MIELI, viestinnän yhteistyön ja yhtenäisyyden lisääminen MIELI yhdistysten ja Kriisikeskusten kanssa.

8. SEKASIN KOLLEKTIIVI

Vuonna 2022 Sekasin Kollektiivin toiminnan koordinoinnista vastasivat MIELI Ry:n ohella Suomen Punainen Risti, Setlementtiliitto ja SOS-Lapsikylä. Sekasin-chatin, ja vapaaehtoistoiminnan koordinaatio jakautui kaikkiin organisaatioihin ja Sekasin Gamignin ylläpidosta vastasi Setlementtiliitto, kokonaiskoordinaatio ollessa Sekasin Kollektiivilla.

Yhteydenottoyrityksiä Sekasin-chattiin tuli lähes 160 000. Keskusteluja käytiin 32 185, joka on kaikkien aikojen ennätys; lisäystä edellisvuoteen 3 906 keskustelua. Yhteydenottojen määrä laski edellisvuodesta kuudella prosentilla, mikä ainakin osittain selittynee paremmalla läpipääsyprosentilla.

Yksiköitä eri organisaatioista oli mukana lähes viisikymmentä. Tavoitteen mukaisesti vapaaehtoisten käymien keskustelujen osuus kaikista keskusteluista kasvoi 51 prosentista 69 prosenttiin. Vapaaehtoistoiminnan kehittäminen ja kasvu mahdollistui Pidä Huolta nuoresta mielestä kampanjan keräämien varojen turvin.

Yhteydenottajien profiili ja yhteydenottojen syyt olivat hyvin edellisvuosien kaltaisia. Pahan olon lisäksi yhteydenotoissa haettiin paljon tukea ihmissuhdepulmiin sekä arjessa selviytymiseen.

Lokakuussa 2022 avautui myös ruotsin kielellä. Sekasin-chattenin toiminta lähti lupaavasti käyntiin ja tavoitti jo ensimmäisten kuukausien aikana 184 nuorta.

Sekasin Gamingin (Discord alustalla toimiva yhteisö) jäsenmäärä kasvoi. Sekasin Gaming oli jälleen Suomen suurin tukea tarjoava ja ammattilaiset nuorten luokse tuova verkkoyhteisö, jonka jäsenmäärä oli lähes 24 000. Viestejä yleiselle kanavalle kertyi yli kaksi miljoonaa. Erityisen suosittuja olivat mielenterveyteen, koronaan ja politiikkaan liittyvät kanavat.

Vuoden aikana tehostettiin erityisesti myös Sekasin Kollektiivin viestintää mm avaamalla LinkedIn-tili sekä lanseeraamalla vapaaehtoisille ja verkostoille suunnattu uutiskirje ja tapahtumakalenteri. Myös Instagramissa toiminta oli aktiivista; seuraajia siellä on yli 8500.

9. RIKOSUHRIPÄIVYSTYS

Rikosuhripäivystyksen valtakunnallinen koordinaatio

MIELI Suomen Mielenterveys toimi Rikosuhripäivystyksen (RIKU) valtakunnallisena koordinaatiojärjestönä. Oikeusministeriö on vuonna 2017 antanut RIKUlle julkisen palveluvelvoitteen toimia EU:n rikosuhridirektiivin edellyttämien yleisten rikosuhripalveluiden tuottajana Suomessa. Rikosuhripäivystystä toteuttavat MIELI ry:n koordinoimana Ensi- ja turvakotien liitto, Kirkkohallitus, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Suomen Punainen Risti ja Suomen Setlementtiliitto.

RIKUn perustehtävä on parantaa rikoksen uhrin, hänen läheisensä ja rikosasiassa todistavan asemaa vaikuttamalla ja tuottamalla palveluita. Toimintaa toteutettiin yli 80 työntekijän ja noin 560 vapaaehtoisen voimin matalan kynnyksen tukipalveluina 31 palvelupisteessä eri puolilla Suomea seitsemän aluetoimiston koordinoimana.

Erityisinä kehittämiskohteina olivat asiakastyössä verkkorikollisuus ja seksuaalirikokset, vapaaehtoistoinnissa valmiustoiminta, peruskurssin uudistaminen sekä uusi tilastotyökalu. Vaikuttamistyötä tehtiin etenkin naisiin kohdistuvan väkivallan teemoissa ja ihmiskaupan uhrien auttamisessa. Vuoden aikana vahvistettiin RIKUn valmiutta toimia yllättävissä laajoissa rikostapahtumissa. Käytössä on nyt hälytysjärjestelmä, jonka avulla palvelut voidaan avata myös poikkeuksellisina aukioloaikoina.

RIKUn asiakasmäärä jatkoi kasvuaan. RIKUn yksittäisten asiakkaiden määrä eri palveluissa oli 28 300, mikä oli kuusi prosenttia enemmän kuin 2021. Tukisuhteiden määrä nousi 9 400:aan. Rikosuhripäivystys 116 006 -puhelinpalvelussa vastattiin vuoden aikana 6 600 puheluun. RIKUchatissa asiakkaita oli noin 4100 ja Juristin puhelinneuvonnassa 850. Asiakkaista 76 prosenttia oli naisia.

RIKUn asiakkaista noin 6800 tuli palveluun poliisin ohjaamana, mikä oli 15 prosenttia enemmän kuin vuonna 2021. Kertomusvuonna asiakkaiden yhteydenotoista suurin osa liittyi lähisuhdeväkivaltaan (22 %), seksuaalirikoksiin (15 %), omaisuusrikoksiin (10 %) tai pahoinpitelyihin (9 %). Merkittävää kasvua oli RIKUsta tukea saaneiden ihmiskaupan tai ihmiskaupan kaltaisten rikosten uhrien määrässä, joka oli 5 % kaikista asiakkaista (yhteensä noin 1250 asiakasta).

Rikosuhripäivystyksen Etelä-Suomen aluetoimisto

Rikosuhripäivystyksen Etelä-Suomen aluetoimisto toimii osana MIELI ry:n kriisiauttamisen osastoa Helsingissä. Toiminta-alueena oli yhteensä 42 kuntaa pääkaupunkiseudulla, Päijät-Hämeessä, Kymenlaaksoissa sekä Itä-, Keski- ja Länsi-Uudellamaalla. Aluetoimiston kuudesta palvelupisteestä (Helsinki, Lohja,

Järvenpää, Porvoo, Lahti, Kouvola) tarjottiin neuvontaa ja ohjausta puhelimitse, chatissa sekä henkilökohtaisten tapaamisten kautta. Asiakkaiden kanssa työskenteleviä ammattilaisia oli 15, joista kaksi työskenteli tuntityöntekijöinä. Vapaaehtoisia oli vuoden aikana toiminnassa mukana 92.

Aluetoimistossa työskenneltiin vuoden aikana yhteensä 6 700 asiakkaan kanssa, joista palvelupisteissä kohdattiin runsas 4 910 henkilöä ja valtakunnallisissa palveluissa yli 1 780 asiakasta. Tukisuhteita Etelä-Suomen alueella oli vuoden aikana yli 1 900. Suurin asiakkaita ohjaava taho oli poliisi. Alueella toimii viisi poliisilaitosta ja 16 poliisiasemaa. Etelä-Suomen yhteydenotoista suurin osa koski erilaisia väkivaltarikoksia, jotka muodostivat lähes 71 prosenttia yhteydenotoista (ensisijainen syy).

Toimintavuonna kehitettiin etenkin hybridityöskentelynä toteutettavaa asiakas- ja tiimityötä, rakennettiin alueellista perustoiminnan varautumissuunnitelmaa RIKUn valmiusjärjestelmän pohjalta sekä vahvistettiin alueellista osaamista ja poikkeustilanteiden toimintakykyä äkillisiä kriisitilanteita varten.

10. LAPINLAHTI

MIELI ry:n kokonaan omistaman, Helsingin Lapinlahden entisen sairaalan ylläpito- ja vuokraustoimintaa varten perustetun yhteiskunnallisen yrityksen Lapinlahden Lähde Oy:n toimintavuosi oli erittäin onnistunut. Kokonaisliiketoiminnan kannattavuuden ja työtilojen vuokratasojen kohtuullisuuden kannalta elintärkeässä tapahtumatilavuokrauksessa rikottiin kaikki aiemmat ennätykset sekä vuodelle 2022 asetetut tavoitteet. Onnistuneen myynti-, vuokraus- ja asiakaspalvelutoiminnan lisäksi tässä auttoi merkittävästi yhteiskunnan tapahtumatoimintojen vapautuminen koronarajoituksista. Samaan aikaan työtilojen vuokrausaste pysyi sadassa prosentissa, vaikka voimakkaan inflaation vuoksi työtilojen vuokria pitikin nostaa enemmän kuin oli toivottavaa.

Myös Lapinlahti-yhteisön yhteistoiminnan tiivistyminen sekä Lapinlahden kaikille avoimen ja osallistavan **taide- ja kulttuuritoiminnan** laajeneminen jatkuivat suunnitellusti. Tästä yhtenä hyvänä esimerkkinä toimi edeltävänä vuonna perustettu Lapinlahden Lähteen taidetiimi, joka vuoden 2022 aikana sai huomattavasti tehostettua ja säännöllistettyä Lapinlahden yleisten tilojen hyödyntämistä matalan kynnyksen taidenäyttelytiloina.

Myös Lapinlahden Lähde Oy:n **välityömarkkinatoiminta** oli menestyksekkästä, kun yhtiö pystyi vuoden 2022 aikana tarjoamaan erilaisia työmahdollisuuksia kahdellekymmenelle henkilölle, kun edellisvuonna luku oli 12.

Kauan odotettuja Helsingin kaupungin päätöksiä Lapinlahden alueen tulevaisuudesta ei vielä toimintavuonna saatu, mutta kaupunki esitteli vuoden lopussa Lapinlahti-yhteisölle alustavat suunnitelmansa alueen tulevan kehittämiseksi. Tämä käynnisti uuden aktiivisen vaiheen Lapinlahti-yhteisön vaikuttamistyössä.

Lapinlahti-säätiön kaavailtu perustaminen siirtyi vuodelle 2023. Lapinlahden alueen kansalais- ja mielen-terveystoimintaa tukivat STEA:n Paikka auki –avustuksella MIELI ry:n kehittämistoimintaan palkatut viestintävastajat.

11. HALLINTO JA HENKILÖSTÖ

MIELI Suomen Mielenveys ry:n ylin päättävä elin on **liittokokous**, joka pidettiin 24.4.2022. Helsingissä. **Liittohallitus** piti toimintavuoden aikana seitsemän kokousta ja työvaliokunta viisi kokousta. Asiantuntijajäsenenä toimiva talousvaliokunta piti neljä kokousta. Kokouksiin oli mahdollista osallistua myös etäyhteydellä.

Liittohallituksen kokoonpano 1.5.2022:

Sirpa Pietikäinen, puheenjohtaja

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Hiltunen Leea, varapj	Kostamo-Pääkkö Kaisa
MIELI Länsirannikon mielenterveys ry	MIELI Rovaniemen seudun mielenterveys ry
Andersson Jari	Raitila Manne
MIELI Tukitalo mielenterveys ry	MIELI Lounais-Suomen mielenterveys ry
Hagman-Kiuru Riika	Niemelä-Pynttari Marjut
Surunauha ry	Narsismin uhrien tuki ry
Kärkkäinen Jukka	Tanskanen Riitta
Suomen Psykiatriyhdistys	Pirkanmaan mielenterveys ry
Laitinen Reijo	Valkama Heimo
henkilöjäsen	henkilöjäsen
Lehtinen Klaus	Seppä Veli-Matti
Pirkanmaan mielenterveys ry	Vantaan alueen mielenterveysseura
Määttä Susanna	Kempainen Ulla
MIELI Kainuun mielenterveys	MIELI Savonlinnan seudun mielenterveys
Nokela Matti	Pihlajasaari Merja
Helsingin seudun mielenterveysseura	Jyväskylän seudun mielenterveysseura
Soininen Mali	Laine Maria
MIELI Etelä-Savon mielenterveys ry	MIELI Hämeenlinnan mielenterveys
Sutela Arja	Kantola Pirjo
MIELI Oulun seudun mielenterveys	Koillis-Lapin Mieli ry
Vihersalo Merja PAM	Manka Marjut JHL
Vuorinen Helena	Iltanen Seija
Sisä-Savon mielenterveysseura	MIELI Lohjan mielenterveys

Johtoryhmään kuuluivat toiminnanjohtaja, hallintojohtaja, järjestöjohtaja, aikuiset ja työelämä – osaston johtaja, kriisikeskustoimintojen johtaja, lapset, nuoret ja perheet -osaston johtaja sekä viestintäjohtaja. Myös Rikosuhripäivystyksen toiminnanjohtaja osallistui johtoryhmän työskentelyyn. Johdon assistentti toimi johtoryhmän sihteerinä.

Johtoryhmässä tapahtui toimintavuonna useita muutoksia. Kriisitoimintojen pitkäaikaisen johtajan Outi Ruishalmeen jäätyä alkuvuodesta eläkkeelle kriisitoiminnoista vastuun otti jo edellisvuoden puolella tehtävään ennakoivasti valittu Helsingin kaupungin entinen apulaispormestari Sanna Vesikansa. Viestintäjohtaja Katja Kannonlahti irtisanoutui keväällä siirtyäkseen Tampereen kaupungin viestintäjohtajan tehtävään. Hänen seuraajakseen rekrytoitiin Mannerheimin lastensuojeluliiton viestintä- ja varainhankinta-johtaja Liisa Partio. Syyskuussa kehitysjohtaja Kristian Wahlbeck siirtyi omasta aloitteesta 2,5-päiväiseen työviikkoon ja jäi siinä yhteydessä pois johtoryhmätyöskentelystä.

Henkilöstö

MIELI Suomen Mielen terveys ry:n palveluksessa oli 2022 lopussa 184 työntekijää, joista vakituisessa työsuhteessa oli 122 ja määräaikaisessa työsuhteessa 62 työntekijää. Kasvua edelliseen vuodenvaihteeseen oli 19 henkilöä. Henkilökunnasta oli naisia 155 ja miehiä 29. Henkilöstön keski-ikä on 45 vuotta. Ikäryhmittäin tarkasteltuna suurimmat yksittäiset ikäryhmät ovat 45-49 ja 55-59 vuotiaat. Sairauspoissaolojen määrä toimintavuonna oli 8,5 pv/hlö (ed. vuosi 5,6 pv/hlö). Henkilöstökulut olivat 9.787 407 euroa missä oli kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 1.285 913 euroa. Henkilöstön työhyvinvoinnin kehittämiseen panostettiin rekrytoimalla työhyvinvointipäällikkö.

Liikkeenluovutuksessa Sekasin Gaminig toiminta ja siihen liittyvä henkilöstö siirtyivät Settlementtiliitolle.

Toimintavuoden aikana toteutettiin kaksi henkilöstökyselyä, joiden tavoitteena oli erityisesti selvittää henkilöstön jaksamista ja työhyvinvointia etätöoloissa. Kyselyt suoritettiin yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Kyselyjen perusteella voitiin todeta, että pääosin työskentely etäoloissa sujui varsin hyvin. Toimintakertomusvuoden aikana käytiin myös paikalliset neuvottelut työehtosopimukseen liittyvästä järjestelyerän jakamisen kriteereistä MIELI ry:ssä.

ICT-palveluissa luovuttiin omista palvelimista ja siirryttiin ns. pilvipalveluihin. Rekisteritietokanta- ja toiminnanohjausjärjestelmä -ohjelman Futural Odoon kehittämistä jatkettiin edelleen.

Henkilöstö osastoittain	lkm
Kansalaistoiminnot	16
Kriisitoiminnot	41
Lapset, nuoret, perheet	28
Aikuiset ja työelämä	20
Viestintä ja varainhankinta	14
Sekasin	9
RIKU	34
Hallinto	22
Yhteensä 31.12.2022	184

12 TALOUS

MIELI ry:n toiminta on kasvanut voimakkaasti viime vuosina. Alla olevasta taulukosta ilmenee järjestön toiminnan kehittyminen vuosien 2018 - 2022 aikana. Panostukset oman varainhankinnan kehittämiseen ovat olleet onnistuneita, vaikka varainhankinnan tuotot jäivät alle edellisestä vuodesta. Vuosi 2021 oli vertailukohtana poikkeuksellinen vuosi Pidä huolta-kampanjan ansiosta. Varainhankinnan tuotot olivat kertomusvuonna yli 2,4 milj. euroa.

Vuoden 2022 taloudellinen tulos oli vahvasti alijäämäinen ollen -1.434 188 euroa. Tähän vaikutti erityisesti sijoitus- ja rahoitustoiminnan tulos, mikä kääntyi kokonaisuudessaan tappiolliseksi. Muutos oli budjetoituun nähden 784.032 euroa.

Yksityiskohtaisen kuvan MIELI ry:n toiminnan kohdentumisesta antaa tilinpäätöksen liitetiedoissa oleva erittely toiminnoittain ja avustuskohteittain.

Näkymät tuleville vuosille

Vuodelle 2023 on budjetoitu vielä alijäämää noin 450.000 euroa. Sijoitus- ja rahoitustoimeen on budjetoitu pienehkö ylijäämä varovaisuuden periaatetta noudattaen. Rahamarkkinoiden kehitys on tällä hetkellä vaikeasti ennakoitavissa. Varainhankinnan tuottojen uskotaan kokonaisuudessaan olevan vuoden

2022 tasolla. Vuoden aikana suunnitellaan toiminnan ja talouden tasapainottaminen siten, että vuoden 2024 talous tulee olemaan tasapainossa.

Taloudellisen aseman vakaana pitäminen jatkossa edellyttää rahoituksen monipuolistamista entisestäänkin siten, että löydämme toimintaamme uusia rahoituslähteitä ja yhteistyökumppaneita. Painopiste jatkossa on panostaa strategiseen kumppanuuteen niin hankkeissa kuin varainhankinnassa.

MIELI ry:n omistama toimitila osoitteessa Ratamestarinkatu 9 oli vuonna 2022 kiinteistön peruskorjauksen takia poissa käytöstä. Peruskorjaus valmistuu keväällä 2023. Tältä ajalta MIELI ry ei saa tiloista vuokratuottoja.

	2022 toteutunut	2021 toteutunut	2020 toteutunut	2019 toteutunut	2018 toteutunut
Tuotot(t€)	17 426	15 846	14 016	14 876	14 301
Henkilöstö lkm	184	165	149	148	137
Ay+Ak, STEA, kpl	8	9	10	10	12
C,STEA, kpl	7	5	5	5	6
Muut avus- tukset, kpl	29	26	27	31	39
Muut koh- teet, kpl	3	3	3	3	3
Yhteensä kpl	47	43	45	49	60